

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

(10/136) NO.LU ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN KEŞFİ, EĞİTİMLERİYLE İLGİLİ SORUNLARIN TESPİTİ VE ÜLKEMİZİN GELİŞİMİNE KATKI SAĞLAYACAK ETKİN İSTİHDAMLARININ SAĞLANMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

21 Haziran 2012 Perşembe

(10/136) NO.LU ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN KEŞFİ, EĞİTİMLERİYLE İLGİLİ SORUNLARIN TESPİTİ VE ÜLKEMİZİN GELİŞİMİNE KATKI SAĞLAYACAK ETKİN İSTİHDAMLARININ SAĞLANMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

21 Haziran 2012 Perşembe

---0---

K O N U

Üstün yetenekli ve engelli çocuklar hakkında

Sayfa

1:19

İ Ç İ N D E K İ L E R

BİRİNCİ OTURUM

Sayfa

1:19

Prof. Dr. Üstün ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi)

1:6, 6:8, 11, 12:18,
18, 19

Fatma Nur SERTER

(İstanbul)

5, 8, 10:11, 15

Tülay SELAMOĞLU

(Ankara)

6, 7

Hülya GÜVEN

(İzmir)

8, 18

Mehmet Emrehan HALICI

(Ankara)

9:10, 11:12, 18:19

Korkut TÜRKYARAR (Komisyon Uzmanı)

12

Açılma Saati: 12.30

Kapanma Saati: 14.20

21 Haziran 2012 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.30

BAŞKAN: Halide İNCEKARA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Yüksel ÖZDEN (Muğla)

KÂTİP: Temel COŞKUN (Yalova)

SÖZCÜ: Çiğdem M ünevver ÖKTEN (Mersin)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli konuğumuz, değerli basın mensupları; hepinize hoş geldiniz diyorum. Bugünkü konuğumuz Prof. Dr. Üstün Ergüder Bey.

Hocam, her ne kadar “Benim bu konuyla ilgim ne?” diye sorsa da biz hocamızı eğitimle ilgili yaptıkları çalışmalarından tanıyoruz. Türkiye Üçüncü Sektör Vakfında da herhâlde göreviniz varmış. İyi bir sivil aktivistsiniz hocam bu şeye baktığım zaman.

Hocamızı çağırma nedenimiz eğitimde kaliteyi artırmakla ilgili bir kaygıyı olduğunu hep birlikte biliyoruz, bununla ilgili çalışma yaptıklarını.

Biz üstün yetenekli çocuklarımızı daha iyi eğitebilmek için bir kere eğitimdeki kaliteyi de konuşmamız, tartışmamız ve kalitesini artırdığımız eğitimin içinden tekrar üstün yetenekli çocuklarımızı seçip çıkarmamızın da doğru olacağını düşünenlerden birisiyiz.

Üstün yetenekli çocuklarımızın eğitiminde farklılaştırarak yapılan eğitimin daha yaygın olacağını, daha çok çocuğa ulaşma şansımızın olacağını düşünüyoruz.

Bu arada “İyi Örnekler Konferansı” diye sanıyorum 10’uncusunu yaptığınız ve son derece iyi sonuçlar aldığınız kamuoyunda da karşılığı olan toplantıları bizlerle paylaşmanızı; yurt dışında uzun süre kaldınız, bu arada üstün yetenekliler eğitimiyle ilgili karşılaştığınız okullar varsa, eğitimciler varsa onları bizimle paylaşmanızı... Yaptığınız bu çalışma süresince eğitime önerileriniz konusunda hangi safhaya geldiniz ve bu çalışmalarınız içinde üstün yetenekli çocuklarımızla ilgili hiç satırbaşları geçti mi? Geçmediyse de geçsin lütfen, katılıyorum hocama.

Hoş geldiniz, sefa geldiniz. Sizi tanımakla başlayalım. Bu eğitimle ilgili çalışmalarınızdan paylaşımlarınızı alalım, iyi örneklemeler kısmını dinleyelim, sonra da arkadaşlarımızın sorusu sırayla gelecek.

Hoş geldiniz, buyurun, söz sizin hocam.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Efendim, ben çok teşekkür ederim çağırdığınız için. Büyük bir şeref benim için burada olmak. Teşekkür ederim.

Üstün yetenekliler konusunda öyle özel bir şeyim yok. Ben siyaset bilimcisiyim. Daha evvel de konuşuyorduk ama tabii bir üniversite hocası olarak bizim özellikle üniversite öncesi eğitim sistemimizden çıkan çocukları üniversitedeki performanslarını uzun seneler izlemek fırsatını buldum gerek Boğaziçi’nde gerek Marmara Üniversitesinde, ders verdimdi bir ara. Oradan esinlenerek rektörlük sonrasında eğitime eğilen bir girişim başlattık. İlgim oradan var diyelim bu konuyla. Ama üstün yetenekliler konusunda ne benim ne de eğitim reformu girişiminin herhangi bir çalışması olmadı fakat konu hakkında konuştuğumuz, tartıştığımız ortamlar oldu, bunların en sonuncusu bundan sanırım bir buçuk iki sene evvel benim Boğaziçi Üniversitesinden meslektaşım Füsün Akarsu telefon etti bir gün, dedi ki üstün yetenekliler konusunda Başbakanlık bir girişimde bulunmak istiyor, bir komisyon kursak girer misin?

BAŞKAN – Yıl kaçtı hocam?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Bir buçuk sene evvel filan tahmin ediyorum.

Girer misin dedi ve kimleri önerirsin dedi, birkaç isim önerdik, hatta bir iki yemek de yendi bu konuda ne yapalım, ne edelim diye. Biz hazır olduğumuzu belirttik ama ondan sonra bir ses seda çıkmadı, bir daha da bir şey olmadı ta ki sizden davet gelene kadar. Füsün’u aradım o zaman, ya Füsün dedim, böyle bir davet geldi, bu senden dolayı mı, ben senin gibi bir eksper değilim bu konuda. “Aman hocam, muhakkak git.” Yahu ben dedim kaldı o çalışma, hiçbir şey yapılmadı. “Yok, ona rağmen git, bazı deneyimlerini anlat.” dedi. İşte o bağlamda ben size üstün yeteneklilerle olan ilişkiyi bu tarihçeyle anlatmış oldum.

Şimdi, tabii, buraya gelirken geçtiğimiz haftalar içinde biraz da düşünmeye başladım, Füsün' la telefonla konuştum ne olup ne bitiyor diye, beni biraz aydınlat bu konuda diye. Etrafta bazı arkadaşlarla konuştum, bir de işte kendi deneyimlerimden buraya birtakım çıkarsamalar yapmaya çalıştık. Yani benim gördüğüm şu, bu üstün yetenekliler meselesini nasıl hallederiz: Türkiye' de sistemin bir kere eğitim felsefemizin işini iyi yapanlara prim vermesi gerektiğine inanıyorum. Bizim sistem maalesef şu veya bu nedenden, bu yükseköğretimde de var, temel eğitimde de var, ortalamaya ittiriyor herkesi. Hep ortalamaya çok prim veriyoruz biz. O da ne oluyor? Türkiye' nin lokomotiflerini, lokomotif olabilecek kuruluşlarını, fertlerini, insanlarımızı kırıyoruz gibi geliyor. Yani o, lokomotiflik görevi olmuyor. Ben onun için üstün yetenekliler dendiği zaman bunları böyle ayırıp bir kompartımana koyup o kompartıman içinde belki de kompleksli insanlar, toplumdaki kopuk kompleksli insanlar yetiştirmek yerine sistem içinde nasıl lokomotif görevi görürler, nasıl bunları keşfederiz, keşfettikten sonra sistem içinde nasıl kullanırız diye kafamı oraya yoruyorum ben. Sanki doğrusu oymuş gibi geliyor. Yani böyle eski Sovyetvari üstün halterciler, iyi matematikçiler, iyi şeyler, bunları kamplara koyup toplumdaki kopuk insanlar yetiştirmektense, sistem içinde, yani okul sistemi içinde bu çocukları biz nasıl keşfederiz ve bunların lokomotif görevi nasıl olur, nasıl görürler, buna kafa yormamız gerekir diye düşünüyorum. Çünkü ayrıca ben de şuna inanıyorum: Mesela bana sordukları zaman, ki başka üniversitelerde de tecrübe oldum, Marmara, Sabancı ve Boğaziçi Üniversitesi, sordukları zaman en iyi öğrenim nerede oluyor diye, ben Boğaziçi' nde diyorum, sebep diye sorarsanız, öğrenci çok iyi de ondan. Yani öğrencinin katkısı iyi yönlendirildiği zaman, iyi öğrenci, başı çeken öğrenci sınıfı da eğitiyor beraberinde, ayrıca sizi de eğitiyor. Yani karşılıklı bir alışverişe giriyorsunuz, herkes kazanıyor bu işten. Sınıfın gerisindeki öğrenci de kazanıyor, sınıfın önündeki öğrenci de tabii çok şey kazanıyor ve bir yerde de ortaya çıkan toplam ürün, yani ürün diye bakarsanız eğitime, o sınıfta olana, daha çok kaliteli oluyor. Yani bizim bir hocamız der ki Boğaziçi Üniversitesi hocaları için, ya siz kendinizi dev aynasında görmeyin, bu çocuklar olmasa biz hiçbir şeyiz der. Bize rağmen bunlar iyi der. Çok doğru bir laftır. Yani "Bize rağmen" biraz işin karikatürize edilmesidir ama doğru bir karikatürize edilmedir, bir şeye işaret eder. Yani talebe kalitesi, öğrenci kalitesi iyi olduğu için ve o grubun içinde de, serpiştirdiğiniz grubun içinde de lider nitelikler var. Yani Boğaziçi' nin belki en iyi yaptığı iş, işte şu matematik öğretim, şu kadar ekonomi öğretim değil, o ortamı sağlayabilmesidir, öğrenme ortamını sağlayabilmesidir diye düşünüyorum. Yani bu üstün yetenekliler meselesini de böyle bir sistem içinde halletmek gerekir diye düşünüyorum. Yani onları ayırıp bu çocuklar üstün yetenekli kardeşim, şimdi bunların üstüne biz eğilelim, bunları bir kompartımana sokalım, işte iyi besleyelim, şunu yapalım, edelim yerine, bunları sistem içinde lider pozisyonuna büründürerek roller vermek lazım diye düşünüyorum.

Tabii bunları nasıl keşfedeceksiniz, o da bir problem, yani o da bir yerde işte Millî Eğitim Bakanlığının, hocaların filan görevi. Yani hoca olaya yalnız böyle alıp bir torba bilgiyi çocuğa aktarıp bir müddet sonra o torbanın içinde ne vardı bana sor derse bu olmuyor. Yani o bilgiyi nasıl kullanacak, nasıl kullanmasını öğretecek, demin size başlamadan evvel verdiğim örnek, o da karikatür bir örnek ama doğru bir örnek, yanlış bir örnek değil, sistem bunu yapıyor Türkiye' de.

Ben, bu gözle bakmak lazım diye düşünüyorum. Yani çocukları bir şekilde iyi performansla, iyi kaliteye, üstün yeteneğe prim vermesi gerektiğine, bundan da herkesin kazanacağına ben inanıyorum, yeteneksiz olanın bile kazanacağına inanıyorum. Yani buna win win game, kazan kazan oyunu diye ben görüyorum olayı.

Bu tabii ama demin sistem lafını konuşuyorduk, sistemin dışında da bir felsefe reformu gerektiriyor bence Türkiye' de. Yani kafa yapısında çok önemli bir değişim gerektiriyor diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Neler hocam o değişiklik, biraz açabilir misiniz.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Kafa yapısında da bir değişiklik, olaya bakışımız açısından da değişiklik. Yani bizim biraz iyi kaliteyi ödüllendirmeyi öğrenmemiz lazım. Yani ben mesela Boğaziçi Üniversitesi' ni demin methettim ama çok eleştirdiğim şeyi de vardı, Üniversite Yönetim Kurulunda üye olarak hizmet ettim, rektörü olarak hizmet ettim, bölüm başkanı oldum, fakülte kurumlarında hizmet ettim ama bana en çok neyle uğraştınız dersiniz, en çok işini yapmayan, geride kalan, yönetmelik maddelerini kullanarak okulda kalmaya çalışan öğrenciyle biz uğraştık, bunları kurtarmakla uğraştık. En ufak bir şekilde o kadar iyi öğrencilere prim vermek üzerine veyahut onları tanımak, etmek üzerine ben uğraştığımızı hatırlıyorum.

BAŞKAN – Hep öyle değil mi? Hep kötüyü yaşatmak, daha bir zayıfı kaldırmak...

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Evet. Yani onlara o primi vermiyorsanız o hâlde onları da bir yerde küstürüyorsunuz.

Sonra, benim mesela hep dikkatimi çekmiştir, üniversiteden mezun edersiniz bir çocuğu, sizden gelir şey ister, işte Amerika' ya gideceğim bana referans yazar mısın, eder misin filan. Ben felsefe olarak hepsine iyi referans veriyorum. Çünkü emnimim oraya gidince toparlayacak. Bazıları o kadar iyi de olmuyordu o çocukların ama bakıyorsunuz gözünde bir parlaklık görüyorsunuz, gidip bir

şeyler yapmak istiyor, kendine bir alan bulmuş. Oradaki sistemin de bunu öne çıkartacağından eminsiniz. Yani benim Amerika tecrübem odur. Oraya gittiğiniz zaman, üniversitede herhangi bir ortamda birisi bir şekilde sizin elinizden tutuyor ve sizi ilgilendiriyor. Yukarı doğru çekiyo sistem. Çok çocuk gördüm ben öyle, Boğaziçini ortalama bitirip Amerika'dan dönüp ondan sonra gayet kendi sahalarında çok başarılı olan insanlar gördüm. Şu anda Boğaziçi Üniversitesinde öyle olan hocalar bile var. Yani üniversiteyi çok iyi bitirmemiş ama yurt dışına gitmiş, ondan sonra keşfedilmiş ve geri gelmiş ve çok başarılı olmuş, yayınlarıyla bilmem neyle, çok var öyle.

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Sistem mi etkili hocam ki...

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – İşte ben de şimdi hızlı düşünerek deşifre etmeye çalışıyorum, muhakkak ki öyle. Bizde iyi işin promosyonu az yapıyor gibi geliyor. Buradan sizi iyi örneklere getirmek istiyorum.

BAŞKAN – Sırf bu kişisel duygularımızla, yetiştirilmemizle mi alakalı hocam? Yani bir şey var, orada çıkarıp burada bastıran, ne o, içgüdülerimiz mi, ne?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Mesela Amerika'da benim gördüğüm, kendi tecrübem de şu: Eğer sen işini yapıyorsan seninle ilgilenen birileri çıkıyor, sistem senin promosyonunu her zaman yapıyor.

Şimdi bakın ben size İyi Örnekler Konferansı getireyim örnek olarak, nasıl çıktı İyi Örnekler Konferansı? Bu ERG'yi kurduğumuz zaman ne yapalım ne edelim filan diye düşünüyorduk. Sanırım Füsün da bunu anlatmamı istedi. Ben dedim ki arkadaşlara, bu sistemde biz işini iyi yapanı yeteri kadar dikkate almıyoruz, onore etmiyoruz, onun için bir aktivite yapalım, bu aktivite siperlerde savaşp işini iyi yapan, yeni bir inovasyon yapan, yeni bir yenilik getiren öğretmenleri ön plana çıkartacak bir şey yapalım. Ne yapalım? Oturduk dedik ki bunun adını bir kere "iyi örnekler" koyalım. Ondan sonra hepsinden, yani öğretmenden veyahut buna müracaat edecek, her sene toplantıya gelmek için müracaat edeceklerden şunu isteyelim: Talim Terbiyenin size sunduğu müfredatın yarattığı imkânlar içerisinde siz sınıfınızda bir yenilik yaptınız mı? Yeni bir şey öğretme açısından bir şey ortaya çıkarttınız mı? Bu çocukları şevklendirecek bir şeyler yaptınız mı? Yaptıysanız nedir bu projeniz.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bunu nasıl sordunuz?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Bunu ilk başta kendi başımıza karar verdik, felsefesi bu olması lazım dedik. Felsefesi tamamen yeniliği, işini iyi yapana, çalıştığı kıt imkânlar içerisinde bir şeyler üretilene... Efendim imkânım yok benim, işte ben olanaksızım burada otururum diyeni değil, buna rağmen bir iş yapmış olanları öne çıkartalım, onore edelim ve bu şekilde kabul edildi.

BAŞKAN – Duyurdunuz...

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Duyurduk onu.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Nasıl duyurdunuz?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – İlk başta iyi duyurduğumuzu söyleyemem. Bu bir on sendik bir tecrübe.

BAŞKAN – Ben mesela yeni duydum.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Hayır, ne bileyim, bakanlık aracılığıyla da...

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Bakanlık aracılığıyla. Bakanlığa haber verdik, bakanlıktan öğretmenlerin katılması için buna gelip Türkiye'nin ücra köşelerinden öğretmenler gelsin istedik. Onun için bakanlıkla gittik konuştuk, anlattık. Mesela fikri çok sevdiiler, şimdi Millî Eğitim Bakanlığı da İyi Örnekler Konferansı yapıyor, başka özel okullar da yapmaya başladı. Ama arkasındaki kavram buydu. Biz bunu bütün okullara duyurduk. Yazılar yazdık, Millî Eğitim Bakanlığına duyurduk ve her sene de oturup yapıldıktan sonra gelecek sene neyi daha iyi yaparız, bu sene ne aksadı, ona bakıyoruz.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Burada öğrenciler kendisi sizinle iletişim kuruyor değil mi?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Öğretmen, müdür de olabiliyor.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Müdür filan seçmiyor...

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Hayır hayır seçmiyor, öğretmen tamamen kendisi başvuruyor. Millî Eğitim görevlendirmiyor.

İlk yaptığımız sene hatırlıyorum, 400 kişi tahmin ediyorduk davetli, 60 tane falan projeye de başvuru oldu. O sene benim tahminim, bir yaz günü, mayıs günü, güneşli hava, hatta anneler gününe falan, öyle bir şeye rastladıydı, bir tatile rastladı, anneler günü değildi, kimse gelmez falan diyorduk, biz 400 beklerken 600 geldi, 600 öğretmen geldi. Şimdi bu on sene içinde rakam 2 bine çıkmış durumda. Başvuru sayıları arttı.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bunun bir ödülü filan var mı?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Ödül yok. Bakın onu çok tartıştık. Ödül yok. Ödül nedir biliyor musunuz? Ödülü oraya gelip bir şey sunabilmek, ödülü o. Onun için çok da geniş bazlı oluyor. Oraya geliyorlar, orada hepsi benim bir projem var diyor, ben diyor derste mesela, hiç unutmuyorum, Adana'dan bir grup geldi, bir grup öğretmen şey tasarlamışlar, insan vücudunu öğretiyorlar, ama bunu oyunla, şarkılarla öğretiyorlar. Daha bunun gibi birçok örnek. Bundan çok duygulanıyorlar, sonra bize söyledikleri çok önemli bir şey, bakın, son derece önemli bir şey, bizi görüyorsunuz diyorlar, ödül size bu. Adam yerine koyuyorsun, bizi görüyorsunuz diyorlar. Görmeye de çalışıyoruz. İstanbul'dan mesela, böyle bir şey yaptığınız zaman, İstanbul'daki liselerden çok iyi projeler gelmesi... Başında da öyle oldu. Dedik ki sonra, yok ya biz Anadolu'ya açılmak istiyoruz. Bunun iki yolu var, bir, işte Millî Eğitim Bakanlığı ile anlaşalım, bunların İstanbul'a gelebilmelerini kolaylaştıracak yollar düşünelim, iki, Anadolu'ya götürelim. İşte, Şanlıurfa'da yapıldı, bir sürü yerde yapıldı.

BAŞKAN – Birlikte mi yapıyorsunuz Millî Eğitimle, yoksa ayrı mı?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Hayır hayır, ayrı. Bazılarını Millî Eğitim müdürlüğüyle birlikte ama ayrı... Millî Eğitim Bakanlığı ayrı yapmaya... Aynı teknolojiyi kullanmaya başladılar. Ama aynı vurguyu veriyorlar mı, onu bilemiyorum.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bu projelerin içinde aklınızda kalan bütün öğretmenlerle paylaşılıp da Millî Eğitimin de uygulamasında yarar görebileceğiniz nitelikte bir şey var mıydı? Yani sisteme bunu da katarsak ne güzel olur çocuklar açısından falan gibi.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Ben onu hatırlamıyorum. Vardır diyemem ama şu var: Birbirinden görüp uygulayanlar çok var. O önemli bence, Millî Eğitimin benimsemesi önemli değil. Çünkü oraya büyük bir şeyle geliyorlar yani, hâlâ, her zaman, her sene beklenenin üzerinde insan geliyor. Bu çok önemli bir gösterge. Bu marka hâlâ ine geldi. Şimdi mesela gelecek sene onuncu yılı, şunu düşünüyoruz: Dünyada çok ilginç uygulamalar var. Mesela Ekvador'da bir uygulama var, eğitim herkes için ucuzdur, uygulaması. Adamın biri, bir işadımı, okulların yanında küçük işletmeler yaratıyor. Bir tanesini anlattı bana, yoğurt üretiyorlar. Çocuklar boş zamanlarında yoğurt üretiyor, oradan kazanılan parayla okul finanse ediliyor filan. Yani böyle bu tür şeyleri sunmak istiyoruz herkesin dikkatine önümüzdeki sene, onuncu sene olduğu için, biraz Türkiye'nin dışına da taşsın diye.

Ama buradan çıkarılacak ders şu: Türkiye görülmeye, özellikle eğitimde görülmeye, tanınmaya, yani bu da varmış demeye çok muhtaç bir yer. Bu üstün yetenekliler meselesinde de bu uygulanabilir gibi geliyor, yani bu strateji. Yani bu çocukları sistem içinde öne çıkartmak, serpiştirmek, birbirlerinden öğrenmelerini sağlamak... Yani yalnız bunları bir kompartımana koyup hadi kardeşim siz çok üstün yeteneklisiniz diye, o zaman belki birazcık psikopat adamlar yaratırsınız gibi geliyor bana. Anlatabiliyor muyum bilmiyorum. Bunlar ama şey, bir düşünce egzersizi yapıyorum ben şu anda. Sakın bu işin eksperleri olarak algılamayın, değilim. Ama ne yaparsınız diye baktığım zaman ben böyle bir yöntem uyguladım diye düşünüyorum. Mantık yürütmeye çalışıyorum, o kadar. Bir de gözlemlerim, bu kadar sene...

BAŞKAN – Hocam, şimdi, Robert'ten mezunsunuz, Boğaziçi Üniversitesini de yönettiniz. Başarılı bir liseden mezunsunuz, cv'nizle başarılarınızın devamını sürdürülebilir olduğunu gördük.

Sonra da bu eğitim sisteminin içinden çıkan başarılı çocukların... Burada bizim başarıyla üstün zekâ, yetenek kavramları birbirine girmiş durumda ama belki şimdi sizin konuşmalarınızda bu da açığa çıkar. Mesela üniversiteniz çok iyi puan alan işte sınavda ilk kaç yüz kişiden alıyorsunuz bilmiyorum, alan bir üniversite olarak, çocukların gerçekten iyi bir yetenekli, zekâlı ya da başarılı, böyle bir okul yürüttünüz, tabii bir sürü başarılı ve yetenekli çocuğun bir arada, onların da içinden inilip daha başarılı olanları mutlaka çıkmıştır. Siz o sıralarda bu söylediğimiz öncelikle, öne çıkarma gibi bir şey faaliyetlerde bulundunuz mu? Bu üniversite rektörlüğü kısmı için. Bir de şu anda Robert'teki eğitimi diğer liselerden farklı kılan eğer bize sunacağınız şeyler varsa duymak isteriz.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Boğaziçi Üniversitesini demin söyledim, yani bir şekilde benim Boğaziçi'de çok eleştirdiğim ve çevirmeye çalıştığım şey, üniversitenin yönetilmesinde elinde çok iyi kaynak olan çok iyi öğrenci yerine geri kalanlara çok kaynak harcanması diye görüyorum. Onu ben çok değiştirmeye çalıştım ama başarılı olamadım. Çünkü şey sistemi de, işte alıyorlar mesela mahkemeye gidiyorlar, mahkemeden geri geliyor filan, o dosyaların çok hazır olmadığı... Bütün enerjiniz ona gidiyor. Bakın, öyle bir ortamda bile oluyor.

Şimdi, Robert Kolejinde ben okudum ama çok seneler evvel okudum, 1957'de mezun oldum Robert Kolejden ama hâlâ benim üzerimde çok etkisi olmuştur Robert Kolej'in. Nasıl etkisi olmuştur, ben orada ne öğrendim; hatırlamaya çalışayım. Ben orada öğrendiğim tarihî falan hatırlamıyorum pek ama şunu hatırlıyorum: Öğrenciler mesela... O zaman öğrenci yönetimi vardı, mahkemelerimiz bile vardı, disiplin cezalarını biz verirdik. Bunlar çok önemliydi, öğrenci faaliyetleri çok önemliydi. Mesela ben orada

tiyatroyu öğrendim. Tiyatroyu öğrendim, dediğim; tiyatroyu sevmeyi öğrendim. Benim sınıfımdan çok iyi insanlar çıktı. Kim: Genco Erkal, Sibiro Kostof diye bir arkadaş vardı, o vefat etti, maalesef Amerika'ya gitti. Ülkü Tamer filan. Çok iyi, tiyatro ve sanatla uğraşan arkadaşlar. Çok iyi fotoğrafçı çıktı mesela, Ergun Çağatay, uluslararası bir fotoğrafçıdır kendisi, hâlâ hobisi fotoğrafçıdır. Böyle arkadaşlar çıktı ve bunları Kolej çıkardı. Nasıl çıkardı bunları? Fotoğrafla uğraşıyorsanız, o işle uğraşan öğretim üyesiyle sizi eşleştirdiler.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Bir de kulüpler...

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Kulüpler, evet...

Karanlık oda imkânı sağladılar. Tiyatro: İşte, Robert Kolej Oyuncuları diye bir şey vardı, oraya siz girmek isterdiniz. Mesela Genco Erkal orada yetişmiştir. Tiyatro okumamıştır Genco ama Robert Kolejde tiyatrodaki gelişmiştir.

Size başka bir örnek daha anlatayım Robert Kolejle ilgili ama Robert Kolejle ilgili değil ama Robert Kolej bunu çok yapan bir kuruluştur yani siz orada yaşarken sizi keşfeden bir yerdir. Bunu nasıl yapıyorlar? Oturulur, daha sistematik bir şekilde incelenir ama kurumun kanında var o iş, işlenmiş. Mesela bunu yapmaya çalışan kuruluşlar da var, ENKA gibi mesela, ben ENKA'nın Yönetim Kurulundayım. Tabii, Robert Kolej gibi değil, daha çok gelişmesi lazım ama bunlarla uğraşan, örnek olarak bakılabilecek kurumlardır.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Şey diyebilir miyiz buna, benzer şeyler benim okulumda da olduğu için, katkı yapmak istedim. Öğrenciye kendi ilgi alanı doğrultusunda faaliyet yapma yani sosyal faaliyetlerin bir kere yelpazesi çok geniş. Bu imkânı tanınmasının yanı sıra inisiyatif kullandıran bir eğitim anlayışı. Örneğin ben Üsküdar Amerikan'da okul yıllığı çıkarma komitesine girmiştik son sene. Okul dedi ki, bizim paramız yok, biz bu yıllığı çıkaramayız. "Hayır, biz çıkaracağız" dedik. Peki, biz karışmıyoruz, dediler. Her yeri dolaştık, reklam, ilan aldık. Yani okulun önünüze bir barikat kurması, engellemesi yok, inisiyatifi size veriyor, siz istediğiniz gibi çıkarıyorsunuz, kimse karışmıyor.

BAŞKAN - O inisiyatif size veren kişi bunu verdiği için hakkında bir soruşturma...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Tam tersi...

BAŞKAN - Ama onu A okulundaki bir müdürün vermesi mümkün değil; ayağına taş değse başı belaya girer, görevinden olur.

İşte sistem dediğim, sistemdeki bu kılçıkları temizlemediğimiz zaman o hareket kabiliyetini oluşturmuyoruz.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Yani, Üstün Bey öğrenme ortamı demişti, işte bu öğrenme ortamı. Sınıfın dışı da öğrenme ortamı ve daha etkin bir öğrenme ortamı.

BAŞKAN - Peki, biz nasıl tavsiye edeceğiz bunu Millî Eğitime?

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Onu bilmiyorum yani uğraşacağız.

Demin dediğim örnekte de, öğrenme ortamı olmadığı için sınıfta aldığı bilgi, karşıdan karşıya yaya geçtiğinden geçilir bilgi ansiklopedik bilgi olarak kalıyor, hayatın parçası haline gelmiyor.

Bize şey öğretirler kolejde yani düşündüğünle yapmanın arasındaki ilişkiyi çok şey ederler.

Ben size başka bir örnek vereyim, bizim eğitim sistemimizin yapmadığı bir şey: Benim kızım, Üsküdar Amerikan mezunudur fakat ben 83 - 84 senesinde Birleşik Amerika'ya gittim hoca olarak, o da ikinci sınıfa geçmişti, Şişli Terakkiye İstanbul'da ve okula hep istemeyerek giden içe kapanık bir çocuktü, pek konuşmaz, derdini anlatmaz bir çocuktü. Amerika'ya gitti. İlk gün okula gitti, ikinci sınıfta, bir tek İngilizce bilmiyor, ağıladı geldi. Ondan sonra çocuğu okuldan çıkaramadık, çok sevdi. Kitap karıştırmayı öğrendi. Annesi bir taraftan da ikinci sınıf matematik müfredatını öğretmeye çalışıyordu Amerika'da ki Amerika'da ikinci sınıfta o müfredatın yanına bile gelmiyorlardı. Ama o çocuk orada sahneye çıktı, tiyatro nedir öğrendi, kitap okumak nedir öğrendi, ondan sonra bütün hayatı boyunca da tiyatro yapacağına karar verdi ve şimdi de Behzat Ç' de oynuyor, Sadri Esra. Amerika'da bu işin tahsilini yaptı geldi.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Özgüven ve liderlik, yetenek keşfi.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Hiçbir işine de ben karışmam, ne istiyorsa yapıyor yani. Ama o çocuk orada yeşerdi. Burada olur muydu aynı şey, onu bilemiyorum. Ama bu bir tek örnek. Buradan genellemek de istemiyorum.

BAŞKAN - Hani "Bir şey değışecek her şey değışecek" var ya, neyi değıştireceğiz ki, okul müdürü... Yani somuta gelip biraz uygulama görmek istiyorum. Bunu söylemek kolay ama orada okul müdürünün inisiyatif vermeye yetkisi var, kararlılığı var. Dün gördük burada, koskoca ÖSYM Başkanı, dünya karar param var, harcamıyorum diyor. Öyle bir yetki vermemiş, bankada para biriktiriyor. Şimdi düşünün, sistem dediğimiz yerde, kardeşim inisiyatifi dağıt okullara, eğer yapamıyorsa hesabını sorsa... Bunu

somutlaştıralım, diyelim ki, kardeşim inisiyatifini artır. Çocuğu tiyatroya götürmeye korkuyor. Hocam götürün çocukları, diyorsun. “Servise binerken saçının telı sıkışsa benim hayatım bitti” diyor. Doğru. Ha, sıkıştırma diyelim ama giderse de bir inisiyatif kullanacak.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - O zaman odaya kapatıp oturmak lazım.

BAŞKAN - Öyleler zaten.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Bakın, yine unutamadığım bir şey. Tiyatroya merakı orada gelişti, sonra gitti master yaptı Amerika’da. Bir gün dediler ki paten kaymaya gideceğim. “Kiminle gideceksin kızım?” Okul götürüyor, falan. Sınıfı aldılar paten kaymaya, büyük bir paten ringine götürdüler. Hayatında patene binmemiş, bilmiyor fakat o çocuklar, etrafındaki çocuklar kaydığı için, bu da oraya büyük bir inatla girdi, ayağına patenleri geçirdi, düştü kalktı, fakat önünde sonunda kaydılar onlarla beraber. Yani önünde rol model vardı. İşte, orada o hoca, o okul, ona o imkânı tanıyor; düşeceksin, edeceksin diye de bir şey yok, “bırak düşsün” diyor hocası bana.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Korumacı değil yani bizde aşırı korumacı ve engelleyici.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) - Ben de tam tersi bir örnek anlatabilir miyim.

BAŞKAN - Tülay Hanım, demin bir şey söyleyecektiniz şimdi ben alayım o soruyu, sonra böyle devam edelim.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - Hocamızın söylediği, Magna Carta Gözlemcilik Konseyindeki amaç kurumsal özerklik ve özgürlük dediğimizde biz müfredatı... Bu özerklik verilse, kurumsal özerklik...

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Üniversiteler için.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - Evet. Ama üniversiteler her şeyin başlangıcı, eğitimciler orada eğitiliyor.

Kurumsal özerklik verilse, eğitim fakültelerinde ya da öğrencileri yönlendirecek öğreticilerde nasıl bir uygulama yaparsınız yani özgürsünüz ve siz belirleyeceksiniz?

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Ben şimdi şeye gireyim, onun ayrıntısını bilemem yani eğitim fakültesinde programı nasıl tasarlarım bilemem ama orada kurumsal özerklik...

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - Uygulamalar açısından, Boğaziçi’nde eğitim fakültesi yoksa...

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Var. Boğaziçi’ne biz de açmadık onu, YÖK açtı. YÖK açtığı için üvey çocuk oldu, sevmezler eğitim fakültesini Boğaziçi’nde. Hâlbuki Türkiye’nin bu ortamında eğitim fakültesini sevmemek diye bir lüksümüz yok, sevmek mecburiyetindediriz.

Ne yapardım? Oradaki, Magna Carta’daki -o bir Avrupa Topluluğu kuruluşu- bilimsel özerklik ve kurumsal otonomiye önem veren bir kuruluş. Şimdi, burada kurumsal otonomi bazında, giderek Türkiye’de maalesef YÖK kurumsal otonomi diye hiçbir şey bırakmış değil. Bugün sınavların ne zaman yapılacağını bile söylüyorlar. Benim rektörlük yaptığım dönemde öyle değildi bu iş. Çok önemlidir yani kurumları, insanları birazcık rahat bırakacaksınız, model geliştirsinler. Sen bugün Ankara’da oturup, sabah kalkıp, akşam YÖK’e gidip, akşam evine giden... Onların da yapacağı işler var ama oradan sen artık üniversiteleri yönetecek, şu eğitim fakültesinde şu dersi versin, burada bu versin, sınavlar... Böyle bir lüks olamaz, dünyada yoktur. Bırakacaksınız eğitim fakülteleri bu konuda rekabet etsinler. Onun için program geliştirsin, İnovasyon yapsın. Sen Ankara’dan bunu bir cendereye sokarsan yapamaz zaten. Onun için kurumsal özerklik, benim açımdan son derece önemli. Ben o kuruluşun Başkanı olduğum için de bunu korumak mecburiyetindeyim.

Bizde hep şu denir: Üniversitelerinizi kendi başına bırakırsanız olmaz. Bakın, ben Boğaziçi’nde rektörlük yaptığım zaman karşılaştığım en önemli sorunlardan birisi şuydu: Ankara’ya gelirsiniz, yeni bir projeye gelirsiniz. Mesela yaz okulunu biz başlattık, yaz dönemi diye bir şey. Baktık üniversitenin üç ayında binalar, her şey yatıyor. Öğrenci daha çabuk mezun olmak istiyor. O zaman, hızlandırılmış bir yaz dönemi uygulayalım dedik. Bir dönem 14 hafta mıdır, 7 haftalık bir sömestr. 7 haftalık sömestr tasarlandı, yapıldı, hızlandı ama Ankara’da kabul ettirene kadar göbeği çatladı.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Ama ondan sonra bir sürü üniversitede yapıldı bu iş.

BAŞKAN - Açar mısınız onu biraz.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Bana diyorlar ki, siz bunu İstanbul’da yaparsınız ama Kars’taki üniversite yapamaz. Öğrensin, belki ileride yaparlar ve bakın o şekilde model oluşuyor.

BAŞKAN - Açar mısınız hocam, kayıtlara geçsin.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Yaz dönemi. Normal olarak...

BAŞKAN - Birinci sınıf çocuk, birinci dönemi bitirdi...

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - İkinci dönemi de bitirdi, ondan sonra yaz döneminde de birtakım dersler veriliyor.

BAŞKAN - Üstten ders alma dedikleri...

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Üstten ders alma değil. Mesela bir sürü ders veriliyor ama burada şuna dikkat ediyorduk: Dikkat ettiğimiz birinci şey, öğrencinin çok aldığı ve ilerleyebilmesi için alması gereken dersleri her sömestr, üç sömestr de vermeye çalışıyoruz. Mesela çocuk bir dersten kaldı, matematikten, o dersi ikinci dönemde de alabiliyor, yaz döneminde de alabiliyor yani bu şekilde bir sene dolmadan temizliyor matematik dersini. Yani ileriye gidebilmesi için alması gereken dersleri devamlı veriyorduk.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Bir sonraki yılı da beklemiyor o dersten geçebilmek için. Birinci yarıyılıda matematik okudu, bu sınava gidebilmesi için, bir sonraki yıl yine üçüncü yarıyılın sonundaki sınava girmesi gerekiyor.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Bir senede üç tane şansı oluyordu o dersi geçmek için. Bu çok önemli.

Bu nedir? Baktığınız zaman bir inovasyondur, yeniliktir. O yeniliği kabul ettiriyorsunuz.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Çift anadal da öyle.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Tabii, double major, çok önemli. Bölümler arası transfer.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Bölümler arası transfer, Boğaziçinin uygulaması, örnek olmuştur. İstanbul Üniversitesinde açtık biz, ama model olduğu için açtık önümüzde.

Bunlar bence üstün yetenekli çocukların yükseköğretimi açısından da dikkate alınması gereken uygulamalar.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Bu felsefeye dikkat edilmesi lazım. Bence insanlara, kurumlara önünü açan, nefes aldırın düzenlemeler lazım diye düşünüyorum.

BAŞKAN - Cevabınızı aldınız mı?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - Tam almadım.

Şöyle sorayım ben tekrar: Biz, yetenekli çocuklarda, daha önceki görüşmelerde böyle bir çalışma nasıl olur dediğimizde, hep onların öğreticileriyle ilgili dertlendik çünkü biraz önce sizin ilk başta söylediğiniz gibi, bir torbanın içerisine bilgi akıtma değil, sadece bilgiyi kullanma becerisine yön verecek başkanlar gerekiyor, gruplar gerekiyor. Bizim mevcut sistemimiz içerisinde böyle bir şey yok yani eğitim fakülteleri olsun ya da üniversitelerdeki branş uzmanlarında da böyle bir şey yok yani bilgiyi aktarıyor ama nasıl yön vereceği konusunda çok başarılı değiller.

Şimdi, eğer sistemde bir değişiklik olacaksa ya da sistemin aksak tarafı bu ve düzeltilmesi gerekiyorsa, bunu üniversitelerdeki sistem içerisinde, eğitimcilerde, yol göstericilerde nasıl başlanmalı? Bir akademisyen olarak soruyorum. Siz siyaset bilimcisiniz, bu da eğitimin siyaseti.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Ben şöyle yapardım:

1) Belki bir merkezî kuruluşun... Merkeze geldik şu anda, ben merkezî yok saymıyorum. Merkez beni sabahleyin kalktığımdan itibaren yönlendirmeye kalkarsa ben ona karşıyım; şimdi kahvaltıya gideceksin, şimdi oturacaksın, şimdi çay içeceksin, şimdi kahve içeceksin derse o olmadı. Ama ben şuna varım: Bir merkezin... Mesela nedir hedefler? Biz düşünen çocuklar mı istiyoruz, üstün yeteneklilerin promosyonunu mu istiyoruz? Bunları hedef olarak koyup, kurumları bu hedefleri gerçekleştirmede yarışmaya davet edelim.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - Metotlarını kendileri bulsunlar.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Kendileri bulsunlar.

İyi bir metot bulmuşsa, başkaları da tatbik etsin. Buradan, Ankara'dan bürokratik olarak onu bulamazsınız. Ne kadar çalışsanız çalışın, bulamazsınız.

Ondan sonra performansı ölçersiniz. Bizdeki sistem -sistem dediğim zaman eğitimin dışına çıkıyorum- sizi başından beri suçlu addediyor. Mesela, ben rektör oldum değil mi, önüme bir katma bütçe geliyor, birtakım kurallar geliyor; şunu yapamazsın, bunu yapamazsın, şunu edemezsin, bunu edemezsin, bunu harcayamazsın, diye. Peki, ben ne yaparım, diyorsunuz sonra. Hâlbuki, o sistemin de değişmesi, o kafa yapısının değişmesi lazım ki sen orada bir yenilik yap konan hedeflere göre, gelsinler senin performansını ölçsünler, eğer sen bunu yapamıyorsan cezalandır.

BAŞKAN - Onun için de, Millî Eğitim kendi içinde kendini ölçebileceği başka ölçütler geliştirmesi lazım.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Maliye sisteminin finansmanı da girer bunun içine. Bunların hep değişmesi lazım, görüşmeye açmak lazım.

BAŞKAN - Buyurun Hocam.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) - Hocamıza çok katılıyorum, merkeziyetçi ve standart bir eğitim programı var. Ben de kızımın örnek vermek istiyorum. Sen Joseph'te okudu kendisi, çok iyi bir Fransızcayla mezun oldu ve okuduğu süre içinde okulda gerçekten cimnastiği ve dansı bir arada yürüterek çok güzel oyunlar sergiledi. Daha sonra da üniversite sınavlarında bir yeri kazandığı hâlde, ben modern dansa gideceğim dedi ve Yıldız Teknik'in modern dans bölümüne kaydını yaptırdı. Çok güzel, biz de mutlu olduk. Ama ilk yıl ben geçirdim şoku çünkü İngilizce öğrenmesi gerekiyordu, bir yıl hazırlık okudu. Düşünebiliyor musunuz, belli bir yaşa kadar dans edebilecek bir vücut, bir senesi yok oluyor, uzaklaşıyor. Bir sene hazırlık okuyacakmış. Üstelik İngilizcesi yok değil, bir şey var.

Dahası da var. Neyse birinci sınıfa başladı fakat o sene öğrenci bulamadılar, birinci ve ikinci sınıfı birleştirdiler. Daha sonra ikinci sınıfta da öğrenci sayısı çok düştü, kalitesi de düştü, yetenek sınavını da kaldırdılar, kim gelirse diye açık oldu ve benim kızım, iki sene sonra, üç sene sonra gerçekten büyük bir hayal kırıklığıyla okulu bıraktı, tekrar üniversite sınavlarına girdi. Şu anda dansı tamamen bırakmış durumda.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Benim kızımın şansı şeydi, o Amerika'daki ikinci sınıftı, sonra Üsküdar'dı, sonra burs buldular Amerika'ya gitti, yükseköğrenimi orada yaptı, master'ı orada yaptı.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) - İşte, bizdeki eğitim sisteminin merkezden, mesleğe göre değil standart bir sisteme konulması çok yanlış.

BAŞKAN - Sayın Halıcı, sorunuz var mıydı?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Yok efendim.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Şimdi, bu merkezî olmasın, kurumsal karar versin, hatta birimler karar versin, müdür inisiyatif kullansın filan istiyoruz. Acaba Türkiye'de bunun önündeki en büyük engel, ölçek olarak, çok büyük bir alan olması mı? Yani okullar kalabalık, sınıflar... Ben devlet okullarını esas alıyorum. Robert'i, Üsküdar'ı, Sen Joseph'i filan gördüğümde, sınıflar küçük. Okulun toplamı benim zamanımda 500 kişiydi. Yani ortaokulu, hazırlık sınıfları ve lisesinde toplam 500 öğrenci var. Böyle bir okulda, öğrencinin bireysel aktivitelerini öne çıkarıp onu bir birey olarak, kendini tanıyan birey olarak, sorumluluk vererek, inisiyatif kullanarak yetiştirmek daha kolay ama 5 bin kişilik, 3 bin kişilik bir okulda bunu yapmak neredeyse imkânsız; şimdi, gerçekçi yaklaşacağız. O zaman, acaba, yenileşme önerisi ve projesi içinde, okul büyüklükleri de mi dikkate alınmalı? Sınıf büyüklüğü yetmiyor çünkü. Yani kâğıt üstündeki o rakam var ya, hiçbir şey de ifade etmiyor. Yok sınıf mevcudu, ortalama öğrenci sayısı 26'ymış! Komik rakamlar onlar, Türkiye realitesinden uzak çünkü topluyor, çarpıyor, bölüyor, çıkarıyor, öğretmen sayısına bölüyor, branş öğretmenlerinin hepsini topluyor, öğrenci sayısına bölüyor. O branş öğretmenlerinin hepsi aynı sınıfa giriyor zaten.

Dolayısıyla, millî eğitimde gerçekten bu söylediğiniz özellikler ve üstün yetenekli çocukların saptanması dahil, getirilecek olan öneride, bu büyüklüğün mutlaka dikkate alınması gerekir. O büyüklüğü küçültmeden... Şimdi, bakın daha da kalabalık olacak bu yeni düzenlemeyle. Okulu tam zamanlı kullanmadan -okul binasında, yarım gün, sabahçı öğrenci- hangi aktiviteyi yapacak yahu çocuk?

1) Tam gün kullanacak, hafta sonunu da kullanacak. Sosyal aktivitelerin koordinasyonu için içeriden dışarıdan destek alınacak ama ölçek küçük olacak. Büyük ölçekte ben bunu realist bulmuyorum, gerçekçi bulmuyorum.

Yani üstün yeteneklilerle ilgili çözüm önerilerinin en önemlilerinden bir ölçekle ilgili küçültme olması gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN - Siz ne öneriyorsunuz Hocam burada?

Doğru, karşımızda 2 bin, 3 bin kişilik okullar olduğunu varsayalım, ulaşımı zorlanan yerler olduğunu varsayalım, okumaya bile zor gönderilen çocukların olduğunu varsayarak onun üzerinden bizim bir şeyler geliştirmemiz lazım. Ama bu arada yine iyi olanın da daha iyi olmasını sağlayalım ama diğerleri de olacak.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Başından beri benim düşüncem, daha daraltılmış bir volümlle başlamak, oradan gördüğümüz öykülere göre de ve tecrübeye göre de bunu...

BAŞKAN - Hocamın dediği şu: 3 bin kişinin içinden 3 tane, 5 tanesiyle başlamak, daraltmak oranı. Değil mi?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Kesin, kesin.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Ben de katılıyorum ona.

Bizde şu var: Bu ölçek sorunu çok önemli. Çünkü, bir yeni yapayım dediğiniz zaman, “Burası Türkiye kardeşim, olmaz!” Ben bu laftan bıktım. Olur ama nasıl olur? Hedef koyarsan olur, bu problemi doğru analiz edersen olur, iyi örnekler bakıp onları buraya taşırsan olur diye düşünüyorum. Çünkü bizde çoğu zaman, o olmaz onun için biz aynen devam edelim...

BAŞKAN - Eski köye yeni âdet getirme.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Evet.

Böyle dediğin zaman da “Orası Robert Kolej, orası bilmem ne” falan diyorlar. Burada olmaz, burası Anadolu... Katılmıyorum. Bu uzun soluklu bir program çerçevesinde olur. Bunları iyi tespit ederseniz, hedefler iyi konursa... Buna göre mesela, Nur Hanım'ın söylediği çok önemli bir iş, ölçekleri kısıtlım.

BAŞKAN - Bunların atlarını çizin arkadaşlar.

Hocam, arkadaşlarımız Bakanlık uzmanları, rapor yazılımında kurumlarının temsilcisi olarak buradalar. Onun için onların da konuyu iyice anlamaları, vâkif olmaları çok önemli. Orası da kayıt yapıyor Hocam.

Yalnız, Sayın Halıcı'nın söylediği şu, Hocamın söylediği şu: Biz 3 bin kişilik bir okul içindeki tarama... O da bizim muhatap kitlemiz, o öğretmen de bakacak çocuğuna, o öğretmen de farklılığı görecek yani o 3 kişiye gidebilmemiz için... Aslında çalıştığımız alan 3 bin kişilik bir alan, onun için genel, makro planın içinden çok ayırtıramıyoruz. Ha, 3 kişiyi aldıktan sonra nasıl eğiteceğimizi düşünmek, o sizin dediğimize giriyor. Yanılıyor muyum?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Doğru.

Benim tabii önerim, tüm eğitim içeriğini, şu an eğitimin yüklendiği öğrencilerin yetişmesine dönük bir yaklaşımı değil, bilgiye ulaşmayı bilen insanların yetiştirildiği veya yetiştirdiği bir sistem. Dolayısıyla bu yetenek ve zeka konusunda herkesi, zeka düzeyi ne olursa olsun herkesin zekasını ön plana çıkarabileceği veyahut aklını daha fazla kullanma atmosferini yaşayabilecek bir ortam yaratalım.

BAŞKAN - O 3 kişi işte, Hocamın dediği.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Herkes için yani ilkokulda da, ortaokulda da yani sistemde bir kere düşünmeyi hedefleyen, soru sormayı, merak etmeyi, ilgi duymayı, araştırmayı tetikleyen bir yaklaşım olsun. Birinci konumuz bu.

Bu olmasa bile aslında zeki insanlar kendileri bir biçimde ortaya çıkıyorlar, dünyanın her yerinde böyle. Ama biz bu atmosferi daha zenginleştirirsek, o zaman buradan çıkacak insanları da, öğrencileri de neler yapabileceğimizle ilgili eğer bir plan yaparsak, bu planı da mümkün olduğu kadar daraltarak, daha az sayıda bir hedef kitlemiz olsun, onlarla ilgili örneklerimizden sonra da bunu mümkün olduğunca geliştirmeye çalışalım.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - İyi örnekleri yaya yaya geliştirmek lazım.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Ben bir şey daha söyleyebilir miyim.

Sevgili Hocamızın katılımından dolayı kendisine ben de çok teşekkür etmek istiyorum, çok güzel şeyler söyledi; zaten fikirlerini ve yaptıklarını biliyoruz çoğunluğunu. Ama genel konuştuğumuz şeyler, arkadaşlarımızın da katkıları, genel eğitime dönük bir toplantı oldu. Bizim özel konumuza dönük olarak ise, benim aldığım iki öneri var. Bu önerilerin altını bir kez daha çizmek, belki bunun üzerinde de bir fikir geliştirmek yararlı olabilir.

Bunlardan bir tanesi şu: Ankara'dan, tepeden, merkeziyetçi bir yaklaşımla zeki veyahut yetenekli öğrencilerin bulunmasında yöntemler şu olsun demek yerine gene kendi tecrübesinden de yararlanıp iyi örnekler türü bir yaklaşımla biz okullara, kurumlara hedefler koyalım veya Bakanlık veya bir mekanizma hedefler koysun...

BAŞKAN - Bu önerilerden birisi olabilir, ciddi bir öneri.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Somut bir öneri olduğu için üzerinde dikkatle duralım diye söylüyorum.

Örneğin eğer hedefimiz iyi düşünen insanların, öğrencilerin ön plana çıkarılması, bulunması ise veyahut yaratıcı, yenilikçi öğrencilerin ortaya çıkarılması ise bu hedefi koyalım ve okullar veyahut kurumlar bu hedefe yaklaştıklarıyla ilgili bize bir biçimde bir input versinler ya kendileri veyahut birileri onlar hakkında bilgi versin ve biz bunlar içerisinde başarılı olanları, iyi olanları hem bir biçimde ödüllendirelim hem de diğer kurumlara örnek olarak gösterelim diye bir yaklaşım var. Yani tepeden inme değil de kurumlar bu hedeflere uygun çalışsınlar ve onların çalışmaları değerlendirilsin, diyor.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Hedeflere erişmede yarışsınlar.

BAŞKAN - Birleştirelim mi...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Bir de, ayrıştırılmasınlar diyor, o çok önemli.

BAŞKAN - Katılıyorum, çok önemli.

Demir de bir şey konuştuk, sizinle de paylaştım. Son zamanlarda özel okullarda tamiratlar arttı, durmadan üstün yetenekliler sınıfı açmak gibi. Aileler bastırarak parayı üstün yetenekli çocuk diye, bayılıyor anne baba çocuğuna bu şey söylenmiş, 50 milyar, 100 milyar verecek. Hâlbuki, gittik gördük, böyle bir eğitim falan yok. Çocuğa dördüncü sınıfa kadar hiç değmemek, çocuğu bir pazarlık konusu haline getirmemek, sadece öğretmenin çocuk üzerindeki izlemesi...

Katılıyor musunuz bu düşüncemize?

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Müsaade ederseniz bir şey daha ekleyeyim: Bunu böyle üstün yetenekliler, bilmem ne dediği zaman, ebeveynler de o kadar iddialı ki, bayılıyorlar yani. Çok kötü.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Devam edebilir miyim.

BAŞKAN - Devam edelim, altlarını çizme çizme, yaza yaza devam edelim.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Birinci konu buydu.

Yine Hocamın sohbetinden edindiği ikinci öneri de şu: Nasıl biz, hepimizin daha önce de kabul ettiği veya değindiği bir konu, yeteneklilerin veyahut zeki öğrencilerin bir biçimde Türkiye'de, yeterince, bulunsa bile ödüllendirilmediği. Dolayısıyla, ödüllendirmenin, yeteneğin, başarının önünün açılması konusunda herkesin hemfikir olduğu bir yaklaşım var.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Müsaade ederseniz, ödüllendirme demeyelim ona da, görmek diyelim. Yani, varsın kardeşim, buradasın sen. Ödüllendirme deyince, bu sefer, sen birincisin, sen ikincisin gibi şeyler çıkıyor. Farkına varalım, görelim onları. Bu çok önemli.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Bir kere bulalım, farkında olalım, anlayalım. Benim de katkım, muhakkak ödüllendiririm. Ödüllendirmenin nasıl olacağı muhakkak tartışılır. Sonuçta somut bir altın veya parayla ödüllendirmek gerekmez ama bir biçimde ödüllendirilmesinin yararlı olduğunu düşünüyorum. Bu zaten hepimizin bildiği bir şey.

Asıl benim Hocamdan anladığım ve katıldığım bir başka konu ise: Nasıl burada kişilerin, bireylerin, öğrencilerin ödüllendirilmesi gerekiyor ise bence onlara bu ortamı hazırlayan okulların, kurumların yahut yöneticilerin de gene bizim onların farkında olmamız ve onları da ödüllendirmemizin yararlı olacağını altını çizmek istiyorum.

Bu sohbette bu iki konu bize yakın olan ve bizimle direkt ilgili olan iki husustur. Altı çizilsin diye özetlemek isterim.

BAŞKAN - Yani başlık olarak;

1. Çocukları diğerinden ayırtmamak. Hayatın içinde de herkesle karmaşık yaşayacaklar. Bu konu Komisyonun ortak kanaatlerinden birisi.

Küçük yaşta çocukların pazarlık konusu haline gelmemesi, ortak kanaatlerimizden birisi.

Büyük ölçek içinde çalışacağız ama küçük ölçekte eğitimle başlayacağız ki sonuçları almakta daha başarılı...

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Oraya odaklanacağız.

BAŞKAN - Odaklanacağız ama çalışacağımız alan büyük olacak. İstesek de, istemesek de rakamlar ortada.

Hocam, önerilerden birisi...

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Çok özür dilerim, çalışacağımız alan büyük demeyelim, çalışacağımız alan tüm, alanın tümü üzerinde çalışalım, belli bir alana, küçük bir alanla da odaklanalım. Yani tamamı içerisinden büyüğü seçip, büyüğün de içinde küçüğe odaklanmayalım. Bence bizim hedefimiz tamamı olsun.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Millî Eğitim Bakanlığının, önümüzdeki dönemde stratejik planına bu ölçek küçültmeyi koyması için ona böyle bir tavsiyede bulunabiliriz. Bir sürü yerde yeni okul binaları yapılıyor yani okul ölçeğinin küçültülmesi, öğrenci sayısı küçük küçük okullar, aynı kampüste bile olabilir ama yöneticisi birbirinden ayrı, müdürleri ayrı, öğretmen kadrosu ayrı. Yani okulun tamamını, bütünü, binayı, eğitim ortamının bütünü kullanabilen bir öğrenciye vurgu yaratmak. Millî Eğitim Bakanlığı stratejik planlar yapıyor, bunun içinde yeni okul binası inşaatları da yapılırken, bu bence Millî Eğitim Bakanlığında bu Komisyonun önerisi olarak gidebilir, üstün yetenek ve eğitimin niteliği açısından.

BAŞKAN - Şey için ne diyorsunuz; 12 ay kullanılsın, 7 gün kullanılsın, 10 küsur saat kullanılsın... Ama eğiticinin çalışma saatleri belli, sorumlulukları belli. Bunu nasıl aşarız?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Ek para vererek.

BAŞKAN - Ek para verdiği mizde herkes çullanır, arada vasıflıyı nasıl ayırırız.

Şey yapıyoruz, yüksek sesle düşünüyoruz. Bundan sonra da düşünme devam edebilir.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Binanın bütünüyle kullanımı derken, ben hep şunu hayal ederek söyledim: Okulda eğer ders öğretmek o binayı kullanacak zaten kullanıyoruz. Sabahçı geliyor sabahın köründe, gidiyor öğleden sonraki grup geliyor, o gidiyor falan. Bu değil. Binanın bütünü çocuk için, okul bir yaşam ortamı, dersten çıkacak, sporunu yapacak, sosyal etkinlikleri yapacak, akşam 6'ya, 7'ye kadar o okulun bahçesinde oyun oynayacak yani...

BAŞKAN - Peki, şunu önerebilir miyiz: Ben, bütün eğitimleri Millî Eğitimin vermesi gibi bir hastalıktan kurtulup, haftanın bir günü Kültür Bakanlığının kullanıp... Cumartesi Kültür Bakanlığı tiyatro etkinliğini yapacak, sanat etkinliğini yapacak, dans etkinliğini yapacak... Çünkü usta çırakla buluşturmayı biz bu işte ihmal edersek, öğretmen öğrenci ilişkisiyle yetenek geliştirilebilen bir şey değil; öğretilebilen bir şey ama geliştirilebilen bir şey değil. Geliştirme, usta çırak ilişkisinde oluyor. Usta çırak ilişkisi de, spor yapanın sporcuyla buluşması, sanat yapanın sanatçıyla buluşması. O zaman haftanın yedi günü yapıp... Onun için ısrarla sordum. O öğretmenin çalışma saati belli, öğretmen de her şey olmak zorunda da değil, nihayetinde hepimiz gibi çalışan, mesaiyeri olan insanlar. Çok fazilet bekleyip de insanları zorlamak anlamında değil ama tiyatro...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Yarım gün çalışıyor öğretmenlerimiz.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - Öğrenciyle beraberliği ayrı, onun dışında programlar yapıyor mu bilmem ama öğrenciyle beraberliği...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Tamam işte, o yapması gereken programların içinde zaten. O öğretmen okulu terk ediyor gidiyor, niye gidiyor? Çünkü oturacak bir odası yok. Yani öğretmene sen burada bütün gün görev yap, diyorsun. İlkokul sabahçı öğretmenin görevi bitiyor, öğleden sonra okulda oturacak odası yok öğretmenin; nereye oturacak da ne yapacak? Şimdi, bu kitleyi, zaten var olan bu kitleyi, bütününe okul ortamı olarak kabul edip sosyal etkinlikler doğrultusunda yönlendirip, eğitip çocukları başka alanlara sevk edip oradaki yeteneklerin saptanması yani oradaki gözlemcilik rolünü üstlenecek konuma getirirsek, bu konuda çıkarılmış ve uygulanmayan yasa var bir tane, rapor yazılıyor her öğrenci hakkında diye, hiçbir şekilde uygulanmadı. Onları filan da hayata geçirirsek, aslında bu olmayacak bir şey değil ama bu teşvik edilmesi gereken bir şey yani şu anda adı yok, hiçbir şey yok.

BAŞKAN - 7 gün çalışır mı öğretmen Hocam?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - 5 gün çalışsın canım, 2 gün de Kültür Bakanlığı alsın tiyatro faaliyeti, konser faaliyeti düzenlesin.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Sonuçta bir rapor çıkacaksa ortaya, Nur Hanım'ın söylediği olay, küçük ölçek açısından Türkiye'nin önünde de önemli bir fırsat var, o da şu: Demografik gelişmeler, trendlere bakarsanız Türkiye şu anda okul çağındaki çocukların giderek azaldığı bir şeye girmeye başladı. Bu çok önemli bir fırsat. Yani Türkiye'deki, önümüzdeki 2050'ye doğru giderken en önemli sorun, yavaş yavaş çağ nüfusunun 60 yaşların daha fazla olduğu bir şeye varıyoruz ve okul çağındaki nüfus azalıyor yani temel eğitimdeki baskı azalıyor. Yükseköğretimde biraz daha devam edecek bu.

BAŞKAN - Bu fırsatı değerlendirmeli diyorsunuz.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Bu bağlamda. İstiyorsanız size tabloları filan göndeririz biz.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - 14 milyon öğrenci var. Haftada 7 günden bahsediyoruz, okul olanaklarından bahsediyoruz. Bunları ne kadar iyileştirmeye çalışırsak çalışalım, sonuçta fiziki bir değişiklik veya devrim yapmak daha zor geliyor bana yani imkânsıza yakın geliyor. Ama bizim şu anda önümüzde olağanüstü bir fırsat var, FATİH Projesi adı verilen. Ne mutlu ki bizzat ülkenin Başbakanının çok önemseydiği bir proje. FATİH Projesine çok büyük bir hedefle başlandı ama şu an gözüken sadece donanımla ilgili kısmı herkesin çok ilgisini çekiyor. Çok büyük miktarda tablet bilgisayarlar, akıllı tahtalar ve yüksek miktarlarda olduğu için, bu dünyada elektronik ile ilgili hemen hemen bütün şirketlerin ilgisini çeken bir konu halinde. Ama eğer biz bütün eğitim sistemimizde, özellikle çocuklarımızı düşünüyor isek, her okulda bu tür sistemler olacaksa, öğrencilere tabletler verilecekse, biz eğitim sistemimizde Türkiye'de özel geliştirilmiş yazılımlar, içerikler, dersler, yardımcı içeriklerin üretilmesini bir seferberlik halinde başlatmalıyız. Bence bu Komisyon, bunu da çok ciddi bir öneri olarak yapmalı. Hem normal eğitim için, hem yetenek eğitimi için, hem zeka geliştirme için, yetenekli ve zeki öğrencilerin kendilerini ortaya çıkarabilmesi, ortaya koyabilmesi, ifade edebilmesi, bizlerin onlara ulaşabilmesi açısından bu büyük bir olanaktır.

Bu tür içeriklerin üretilmesi konusunda da bir iklim yaratmalıyız biz yani bu sadece büyük firmaların bir pazardan daha büyük pay alayım diye mücadele ettikleri bir alandan çıkarılıp, bunu okuldaki öğretmenler bile.. Okul bir konuyu alıp içerik haline getirebilir. Lise öğrencisi iki arkadaş bir içerik üretebilir. Aynen bu Apple Store'da satılan uygulamalar gibi, başarılı olan uygulama kendi kendince ortaya çıkmalı.

BAŞKAN - Hocam, siz onunla ilgili biraz hazırlanın, bir basın toplantısıyla kamuoyuyla mal edelim onu.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Olabilir.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Çok önemli o Software konusu.

BAŞKAN - Onu bir basın toplantısıyla şey yapalım.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Bu içerik, çok sayıda içerik ve yeni içerik... Eskiden mesela bir kitap yapılırdı, o kitap yıllarca okutulur idi. Hâlbuki şimdi dünya değiştiğine göre, teknoloji dünyayı değiştirdiğine göre, o içeriklerin de her an yenilerinin üretilebilmesi lazım ve bunun seçiminin de bizzat tepede bir otorite tarafından değil, kullanıcılar, öğrenciler tarafından seçilsin, onlar temayül etsin, ortaya çıksın. Böyle bir fırsat var. Yani bu çok güzel bir fikir ama bu fikri hayata geçirme konusunda herhangi bir siyasi iktidar, yahu bu proje çok büyüktür, bunun mali boyutu şudur diye çekinebilir idi. Şimdi tesadüfen, ne mutlu ki böyle bir ortam varken, bunun yazılım boyutu, eğitimde kullanılacak içerik üretiminin gözden kaçırılması çok büyük bir eksiklik olur ve bunun üretilmesi için de herkesin bir miktar buraya katkı verebileceği bir ortam yaratılması lazım. Bu sadece şirketlerin, demin söylediğim gibi, yarıştığı bir kâr alanı olmaktan çıkarılıp, öğrencilerin de, öğretmenlerin de, kurumların da küçük küçük öğrenme objeleri, learning objects dediğimiz küçük objelerin yerleştirilebildiği ve belki daha büyük bir sistemin de... Bu öbür sistem değil de, yönetim sisteminin, bilgisayarlarda yönetim sistemi programlarının... Bunları belki ayıklayarak, uygun öğrencinin kendi müfredatına uygun olarak onları seçebileceği bir otomasyonla bu müthiş bir şey olur ve bu üretilen yazılımlar... Fiziki bir şeyi yapmak çok zor ama bir yazılım eğer iyiye, onu 10 milyon kişi de kullanabilir, 100 milyon kişi de kullanabilir, bu ek bir masraf gerektirmez. Bir kez üretilen... Eğer örnek iyiye herkes kullanabilir.

BAŞKAN - Bunu üstün yetenekli çocukların eğitimiyle nasıl ilişkilendiriyorsunuz? Aynı programlar içinde bu fark edilmeli, çocuğun varlığı hissedilmeli, çocuk buradan eğitimine ulaşabilmeli değil mi?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Öyle. Yani zaten akıllı içeriklerde aynı konunun değişik düzeydeki alıcılar veya öğrenciler tarafından o kursun ve o içeriğin alınması durumunda, diyelim ben eğitim düzeyim, o konudaki bilgi düzeyim hocamdan daha azsa, bana gelen örnekler veya bana verilen sorular daha basit oluyor. Ama hocam soruları çözdükçe onun ilgisini artıracak şekilde düzeyi daha zor sorular sorulabiliyor. Yani akıllı içerik çok güzel...

BAŞKAN - İnsan eğitiminde de öyle, basit şeylerle başlayıp...

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - İkimiz aynı kursu alıyoruz, aynı program. Bana verilen örnek ile Hocama verilen örnekler farklı olabiliyor, bana verilen soru ile Hocama çıkan sorular farklı olacak. Bunu bir öğretmenin yapması kolay değil.

BAŞKAN - Bu mutfak çalışması, buradaki insanların yani tam merkezin onları yapması gereken... Dün ÖSYM'ye bunları söylememiz lazımdı aslında bizim.

KOMİSYON UZMANI KORKUT TÜRKİYARAR - Bu kitap işi daha ziyade Talim Terbiye, Z Kitap dedikleri...

BAŞKAN - Hayır hayır, bu soruyu geliştirmek, soru teknikleri...

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Şimdi, Hocam Z kitap dedi de, Z kitap şu an o kadar Türkiye için bir risk ve tehlike ki... Yani muhakkak başka çaresi olmadığı için donanımı almak kolay, içerik geliştirmek zor ve vakit aldığı için, hazır olan içeriği, çok ufak animasyonlarla. Z dediğimiz, "zenginleştirilmiş" in baş harfleri. Z kitap halinde öğrenciler bunu kullansınlar, diye bir yaklaşım. Kötü değil, çaresizlikten bu yapılması gerekir. Ama benim korkum, Z ile bitecek yani Z'den sonrası gelmeyecek diye korkuyorum.

BAŞKAN - Niye, ondan sonra geliştirilemiyor mu bu?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Efendim, geliştirilir de buraya focus olduğu zaman, firmalar buradan para kazanacaklar. İşte, göstermelik bir kitap var, çocuklar açıyorlar, evden de ulaşıyorlar, her yerden ulaşıyorlar... Hâlbuki, bunun bize verdiği olanaklar çok daha fazla.

BAŞKAN - Anladım, onu çok dillendireceğiz o zaman.

Yine satırbaşlarını toplayarak gidiyoruz Hocam.

Ortaöğretimde özgüven, inisiyatif kullanma, bunlar yaygın olduğu için sürdürülebilir bir başarı sağladı diyelim ortaöğretim. Ama şöyle bir şey var, o tekrar kayıtlara geçsin: Tabii ki parası var o okulların. Şimdi, normal normal bir okulda bir faaliyet yapacağınızda velilerden para isterseniz kızılca kıyamet kopar. Biz orada hemen ne diyoruz? Devlet finanse etsin, elişi kâğıdını da alsın, tutkalını da alsın. Hâlbuki demin bir örnek verdiniz, yoğurt işletmesi var, oradan para kazanıyorlar, okulun giderlerini...

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Adam öyle kurmuş.

BAŞKAN - Olabilir, bütün bunlar olabilir. Ben dünyanın bir sürü yerinde, Yeni Zelanda'da falan gördüğümde, okulun bütün kendi temizlik işlerini de öğrenciler kendileri yapıyor, düzenleme işlerini de kendileri yapıyor, bir sürü üretim yapıyorlar, sizin dediklerinizi yapıyorlar. Türkiye'ye geldik...

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Adamın sloganı da: Eğitim herkes için ucuzdur.

BAŞKAN - Tabii.

Türkiye'ye geldik, bunları yapmaya kalktık, pek heyecanlandık; o da olsun, bu da olsun... Okul müdürünün böyle bir bütçesi yok. "Verelim böyle bir bütçe" demek de çok hayalî bir şey olur çünkü bu aldığı bütçeyi de kullanabilecek tasarımları da yok.

Başarılı okullar ile başarısız okulları mukayese ettiğimizde, okul müdürü burada burada bana diyecek ki, "Benim param yok, pulum yok, pulum yok, siz bana ne yaptırmak istiyorsunuz" diyecek. Ama şunu söylüyorum: Bunu söyleyen okul, alt katta koskoca spor salonunu eski lastiklerle doldurup, odun kömürü doldurup işlemez hale getirecek kadar bir kafa yapısına sahip bir müdür olduğunu da söyleyeyim. Çünkü öbür türlü olsa, imkânlarımı daha nasıl artırabilirim diye düşünecek. Hâlbuki o mazeret üretmek yatmayı tercih ediyor.

7 gün açık olsun okul, dedik. Spor yapsın çocuklar, kültür yapsın çocuklar ama para ister okul müdürü.

Proje mi önereceğiz burada? Kalkınma Ajansı söz verdi, bu tür projelerde, çalışmalarda kaynak aktarımı yapmak konusunda sıkıntı çıkmayacak, okullar proje yapacak, çocuklar proje yapacak, oradan onlara para aktaracaklar. Demek ki para problemimiz de kalmadı.

Hocam, bir öneri vardı ki çocuklar lisedeyken arzu ediyorlarsa... Tabii o çocuklar, Sayın Halıcı'nın dediği gibi, bindelerin içinde olan, üniversiteden ders almalarını sağlamak. Üniversiteye sınavsız girmez ama demin hocam belirtti, böyle bir şey söylediğiniz zaman kızılca kıyamet kopacak, çocuklar bir kursa gönderiliyorsa on kursa gönderilecek. Ne o? Üniversiteye şey girsinler diye. Demek ki onu tekrar şey yapmak lazım.

Hocam, istihdamlarıyla ilgili ne önerirsiniz bize? Bitirdiler çocuklar, başarılı oldular, harika, orayı da bitirdiler, burayı da bitirdiler, iyi çocuk oldular geldiler. Tiyatro da olsa tiyatro için sahne lazım, öbürsü için laboratuvar lazım. Ne öneriyorsunuz?

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Vallahi orada bir şey yok... Zaten buluyorlar onları. Mesela ben şunu söyleyeyim size: Benim okulda üstün yetenekli diye bildiğim, üstün zekalı diye bildiğim, gerek arkadaşlarımdan gerek sonradan tanıdığım kimselerden... Tabii genellemek çok zor, sistematik bir çalışmaya dayanmıyor ama. Bunların birçoğunda ben mutsuzluk ve hayatla bağdaşamama gördüm. Mesela, geçenlerde bir hastanede birisine rastladım, Boğaziçi öğrencisi, her bakımdan üstün yetenekli diye üzerine damga vurulmuş, şu anda 45 0 50 yaşlarında bir arkadaş ama son derece mutsuz. Ben burada herkesten farklıyım beni anlamıyorlar havasında.

BAŞKAN - Bu bir kibir midir, bu bir reel midir Hocam?

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Bilemiyorum.

Oğlu da, Enka'da, gene üstün yetenekli damgasını vurmuş. Hocalarıyla konuştuğunuz zaman, ben üstün yetenekli olduğum için çalışma mecburiyetim yok, şey yapma şeyim yok filan gibi bir havada çocuk.

Bilemiyorum onlarla ne yapılır? Benim şeyim, bu çocukların iyi yetişmeleri, reel ortamlarda yetişmeleri. Ondan sonra zaten piyasa, devlet filan hallediyor onu, istihdam yaratıyor. Yani çocukların hayattan kopmamları lazım, o çocukların hayatın içinde olmaları lazım. Sınıf içinde liderlik yapabiliyorsa liderlik yapsın, ondan zevk alabilsin falan filan. Yani çocukların kabil olduğu kadar normal hayatla ve kendi yaş gruplarıyla ve toplumla entegre olmalarını sağlamak lazım. Bu bir denge meselesi, hem bunları göreceksin, belki ödüllendireceksin ama bir taraftan da "Yok kardeşim sen de ayrı değilsin, bunların içindesin" diyeceksin. Nasıl yapılır bilemiyorum yani benim mantığım öyle çalışıyor; bilimim değil mantığım.

BAŞKAN - Hocam, dün burada konuşulurken, toplumun içinde, eğitimin içinde... Doğru, katılıyorum. Ama o zaman da diyorlar ki, çocuklar normalleşiyorlar.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Normalleşsinler.

BAŞKAN - Zekaları normalleşiyor.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Zeka normalleşmez, kaybolmaz, tam tersi. Hiç zarar görmez.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Normal insanlar olsunlar elbette.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Biraz da anormal olunca sorun çıkıyor, demin verdiğim örnek o.

KOMİSYON UZMANI KORKUT TÜRKİYARAR - Sınav dolayısıyla sınav mantığında bir normalleşme oluyor diyorlar.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - O çocuğun kabahati değil, sınav sisteminin kabahati.

BAŞKAN - Çocuğun kapasitesini aşağı çeken bir sınav sisteminden söz ediliyor, çok soru sorarken birdenbire soru sormaz hale geliyor çocuk.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Gelir tabii. Mesela bakın, Tosun Terzioğlu ile beraber bizim bir önerimiz vardı, hâlâ da duruyor, bir rapor da yazdık "Sınavlar Nasıl olmalı?" diye. Türkiye'nin bu ölçeğinde, bu kadar çok öğrenci varken ÖSS'yi atamazsın kapıdan dışarı ama sistemi daha komplike yaparsın diye düşündük. O da şu: Bir kere liseler arasındaki farklılıkları bir yerde standardize edebilmeniz için, benim gençliğimde, çocukluğumda vardı olgunluk sınavı. Ben Robert Koleji bitirdim, bir de olgunluk sınavına girdim.

BAŞKAN - O ne Hocam?

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Lise bilgini ölçüyor.

BAŞKAN - Lise bitirme sınavına girdik.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Lise bitirme, sadece lise sondaki derslerden yapılan bir sınavdır, olgunluk zannediyorum bütün lise eğitimini ölçüp değerlendiren bir sınavdı.

BAŞKAN - Ne işe yarayıyordu o sınav.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Lise bilgisini süzüyor yani reel bir şey veriyor sana, bu eğitim sende kalıcı bir bilgi bırakmış mı, bırakmamış mı? Bırakmamışsa mezun etmiyor seni, diplomayı alamıyorsun.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Biz şöyle düşündük, dedik ki: "ÖSS de olsun, ÖSS benzer bir yetenek sınavı fakat bir tarafta da olgunluk olsun. Üniversitelere giriş de şöyle olsun: Her üniversite istediği ağırlığı versin sınavı." Yani sınavdan çıktıktan sonra, işte ben burayı kazandım... Mesela Türkiye'deki üniversitelerin kayıt ofisleri var, öğrenci kabul ofisleri yok. Amerika'da admissions office dedikleri yok. Çünkü birisi geliyor, bir kamyonla 20 - 30 tane öğrenciyi atıyor önünüze, siz de onları kaydediyorsunuz. Ama yükseköğretimde seçer üniversite, öğrencisini seçer. Bizde seçemiyor. Burada bizim de düşündüğümüz şeydu: Tamam, bu kadar kalabalık... Bu sınavlar olacaksa iki sınav olsun ama desin ki Boğaziçi, ben olgunluğa yüzde 70 ağırlık veriyorum, öbürüne yüzde 30 veriyorum. İstanbul Üniversitesi de dönsün, tam tersini yapsın. Yani ortaya daha komplike bir şey çıksın.

BAŞKAN - Bunu diyorsunuz da hocam. Oldu diyelim, devlet, Devlet Planlamaya personel alacağında bir sınav yapıyor. Açıköğretimde, okul yüzü görmemiş olan da o sınavı giriyor, sizin o çok başarılı, hayatını başarıyla geçirmiş çocuk da aynı sınavı giriyor. Eğer açıköğretime giren, vaktini bir de okulda geçirmede için kursa gidecek vakit falan da bulduysa, biraz da özel ders aldı, haydi Devlet Planlamaya hepsi birlikte giriyor. O zaman çok iyi eğitim almanın çok iyi anlamı kalmıyor. Bir yerde gelip her şey boğuluyor.

Şimdi istihdamı konuşuyoruz, başlık istihdam başlığı.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Bütün olay, sistemin iyiyi koklayabilecek burun kapasitesini geliştirmesi lazım. Bilmiyorum çok amiyane mi ifade ettim. Yani iyi koklayabilmesi lazım. Şimdi, böyle sınav koyduğunuz zaman söylediğiniz oluyor.

BAŞKAN - Olunca da iyi eğitim yapmanın anlamı kalmıyor.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Özel sektör zihniyetinin kamuya hâkim olması lazım.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Mesela bakın, İngiltere'deki üniversiteleri de biliyorum. Genel olarak der ki, bana şu kadar SAT skoru getir, şu kadar TOEFL getir filan. Sen bir de müracaat edersin referanslarında filan. SAT skorlarına bakmayabilirler de, seni referansından kabul eder, mülakattan kabul eder. Ama bizde herkes gölgesinden korkuyor, sınavın arkasına sığınıyorsunuz. Siz sınavı koymadığınız zaman, sen onu mu kayırdın bunu mu kayırdın, hikâyesi oluyor. O çok zor bir sendrom.

BAŞKAN - Vakıa bu ve bunun değişmesi de çok zor görünüyor. Bunun değişmesi çok zor görününce, istihdamda, kamu en iyi, en kaliteli elemanların çalıştırılması gereken yer, kamuda bu kadar aralıklı bir süzgeçten geçirdiğiniz zaman, o zaman da hiçbir şeyi çözemeyiz duruma geliyoruz.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Bakın, mesela ben buna çok direndim üniversitede ama lisansüstüne direnemiyorsun, ülkenin sistemi, kanunu her neyse ama lisans şeyindeki öğretim üyelerinden gelen, mesela bizim siyaset bilimi bölümüne baskı orada da sınav yapmaktı. "Kardeşim, niye sınav yapıyorsunuz?" İşte, onu aldın, bunu aldın derler, sınav yapalım, uygulayalım bitsin gitsin. İşin kolay tarafı bu.

Ben çok direndim ve biz lisansüstü programa mülakatla öğrenci aldık senelerce. Şimdi ne yapıyorlar bilmiyorum. Ama çok başarılı oldu, çok iyi öğrenciler çıktı geldi.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Bizde de öyle ama sıfır verdi bizde öğretim üyesi, mülakatta çocuğa sıfır vermiş. Yani dilsiz olsa, A dese sıfır verilmez. Niye biliyor musunuz, 1 verse çocuk başkalarını soluyor, geçiyor giriyor; aldığı puanlar o kadar yüksek ki, 1 verse giriyor. Şimdi, bu uygulamalar, işte bu merkezî sınavları zorunlu hale getirdi.

Devletin işe alacağı yerlerle ilgili yapacağı sınavları, mülakat ağırlıklı sınavları özel sektöre yaptıralım. Özel sektörden bu alanda profesyonellerden oluşan bir birim kurulsun, üst düzey yönetim için birileri mi alınacak, mülakat mı yapılacak, objektif insanlar seçilsin.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Kafa avcıları diye şirketler var.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Var yani onlar yapsın. Devletin o konudaki... Ne olursa olsun, kim gelirse gelsin iktidara, bu konuda o kadar büyük bir güvensizlik var ve bu o kadar haklı bir güvensizlik ki...

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Yalnız iktidar meselesi değil, üniversitelerde var.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - O kadar haklı ki. Objektif kurumlar yapsın yani bilim ağırlıklı sınavlarla ilgili başka formatta kurum kurulsun, kamuyla ilgili alınacak elemanlarla ilgili ayrı formatta ama devlet buna dahil olmasın. ÖSYM tarzı demiyorum, yazılı da demiyorum ama burada sözlü sınav yani mülakat dediğimiz olay bence en belirleyici olaydır. İnsanın işe uygun olup olmadığını saptayan odur. Oturması, kalkması, bakışı, konuşması, bilgisi yani bu çok profesyonelce yapılması gereken sınavdır ve kâğıt üzerinde aldığı puanın da hiçbir anlamı, hiçbir hükmünün olmadığını bize yaşadıklarımız gösteriyor, isterse 100 alsın.

Prof. Dr. ÜSTÜN ERGÜDER (Sabancı Üniversitesi) - Biz mülakatta not vermiyoruz mesela katiyette, not yok çocuğu dinleyip aramızda tartışıyorduk bu çocuk yapar mı, yapmaz mı...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Yani, o aldığı notu alırsınız. Tabii kör cahil adamı da alacak hâliniz yok ama orada, işin insana uygunluğunu saptayacak profesyonel, bir devletle falan hiç alakası olmayan heyetlerin, nüfuz edilemez, etkilenebilir o insanları belki uzaydan getirtiriz, buluruz, yani böyle bir formasyonla ancak bu yapılabilir. Bugün yapılır mı? Yapılmazsa gelecekte bir gün yapılır.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - Bir şeyi kayıttan çıkarmayı istiyorum, talep ediyorum. Böyle kullanılıyor ama şimdi engellilerin bu konudaki tepkileri çok fazla olduğu için "kör ve cahil" i almayacağız zaten, alınmaz bu sistem içerisinde ne...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - "Kör cahil" bir kavramdır.

BAŞKAN - Ama o hakaret olarak değil, kavram.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - "Kör ve cahil" değil, "kör cahil" dedi.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - "Kör cahil" bir terminolojidir.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - Terminolojide var ama ona daha önce tepki gösterdiler.

BAŞKAN - Yapma Tülay Hanım, gözünü seveyim. Bu konuda bakın, özellikle bu üstün zekâlı çocukları çalışırken, hatta demin Hocamla girmeden önce... İşte, konuşma bu hâle geliyor Hocam. Konuşma birden dezavantajlı gruplardan bir tarafını diğerine mukayese edilebilir ve şey yapar... Hayır, böyle bir şey yok, yani öyle bir maksatla çıkmadı.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Terminolojik bir şey o, cehaleti vurgulayan bir kavramdır.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Mesela "kör talih" gibi.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - O zaman "kör" değil, "gören talih" mi diyeceğiz?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - "Kör ve cahil" dediği için söyledim, tamam.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - "Kör ve cahil" mi dediniz, "kör cahil" mi?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) - Ben o amaçla söyledim "ve" sini kaldırırsınlar o zaman.

BAŞKAN - Hakaret değil orada.

Hocam, şunu şey yapayım. Bir, en büyük problemimiz üstün yeteneklileri konuşurken, çalışırken, karşımızdakinin ikinci cümleden itibaren "Ama engelliler" diye başlayan cümleleri. Bu beri tarafı, konuşamaz, konuşturamaz, hani sanki şımarıklık yapıyormuş, sanki başka bir şey yapıyormuş da, başkalarını da hani görmezlikten... Hâlbuki böyle bir şey söz konusu değil.

Ben hayatımı yoksulla, engelliyle geçirmiş birisiyim ama şu çalışma kadar zorlanmadım. Yani, bir belediyeyle konuşacağım bu konuyla ilgili yatırım yapıyor diye "Efendim, kadın sığınma evlerimizde engellilere yaptığımız hizmetleri anlatayım." diyor. Şimdi,

mukayese edilir bir şey değil ki bu, yani birini diğerine tercih etmek falan da değil maksat ama bu psikolojiyi nasıl yeneceğiz Hocam, var mı fikriniz?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Uğraşacağız. Yani uğraşmak lazım. Yani bununla bir de şu var, bizde bu yenilmez, bu çözülmez problem diye bir başlamıyoruz bu zaman. Yani tekerleği çevirmek lazım, bir yerden başlayacaksın. Ben onu iyi örneklerde gördüm mesela.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ne güzel, bu konuları konuşuyoruz işte, bu Komisyon bunun için çok önemli bir fırsattır.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Tabii tabii, bu önemli.

BAŞKAN – Bu iyi örnekler ödül de vermediniz, o öğretmenler yol paralarını filan kendileri mi çektiler, geldiler?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Çoğu zaman evet.

BAŞKAN – Yani ne kazandılar bu işten, oraya gelmekten?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Oraya gelmekten, bir projesini sunmayanlar projeler gördüler, ondan sonra o projesi görülenler “A, bak bunlar da görülebiliyormuş, ben de görülebilirim.” dedi. Yani önlerini açan, şevklerini açan bir şey, bir mekanizma oldu.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Umut...

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Ödül dediğiniz zaman, zaten oraya gelip bir projesinin kabul olması yeteri kadar ödül onlar için.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Bu da bir ödül, çok önemli.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Tabii ödül.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Yarıştılar.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Yarışmadılar...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Yarış da değil bu aslında.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Demin siz bir müdürden bahsediyordunuz, ben size başka bir müdür anlatayım Karabük’te. Adam bir sürü yoklukla boğuşuyor ama boğuşurken bunun için de okulunun kayıt sistemini elektronik hâle getirmiş kendi başına, hiçbir yerden bir destek almadan.

BAŞKAN – Peki, bir okul müdürü bütün bunları yapmak için velilerden para toplarsa suç işlemiş olur mu?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Velilerden para toplarsa...

BAŞKAN – Yapacak adam, faaliyet yapacak, o konuda bir şey yapacak.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) - Toplayıp yerse suç olur.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Niyet önemli burada, niyet, Yani, iyi bir şey yapmak için bir veli de gelir ona destek verir, isteyerek verir. Bu güzel bir şey ama bunu bir yarışma havasına sokup da veliye baskı yapıp, veliden para toplayıp kendini öne çıkarmak için bunu yapıyorsa o etik değil zaten. Niyet önemli yani.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Şimdi, yalnız burada şöyle bir şey var, sizin sorduğunuz soru bence önemli. Benim kendi tecrübemi anlatayım, biz Boğaziçi Üniversitesi’ne bir yurt yaptık, adı da “super doll” deniyor. Şimdi, o yurt aşağı yukarı 7 milyon dolar mal oldu, 5 milyon dolarını başarılarla yaptık, 2 milyon dolarını da devletten gelen paralarla, oraya aktararak yaptık ama devletten gelen parayla bağıştan gelen para su ile zeytinyağı gibidir, zor karışır birbirine, yani hukuki açıdan. Neyse, biz bunu bitirdik, ben bütün dosyayı aldım, o günkü Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel’e gittim, anlattım kendisine bu yurdun nasıl yapıldığını, çünkü geldi kendisi de gördü. “Burada bir yönetici kellesini uzatmadan bu işleri yapamaz. Birtakım riskler almadan, böyle işleri yapamaz. Bakın, bu kaliteli oldu, siz de teslim ediyorsunuz. Buraya para yaratıldı, devlet nereden bakarsanız bakın kâr etti ama hakkımızda soruşturma da açılabilir yerler var.” dedim. Şimdi, Süleyman Bey’in bana söylediği çok enteresandı: “Kursuna bir şey gitti mi senin?” dedi. “Yok.” dedim. “O zaman merak etme, Türkiye böyle döner.” dedi.

Bana sorarsanız, Türkiye böyle dönmez. Yani benim de niyetim öyle dönmeyeceği, yani bu durumda olan yöneticilerin önünü açmak için devletin artık bunu düşünmesi gerektiğidir, aynı müdürün sorunu.

BAŞKAN – Ne yapsın mesela? Açalım, girsin kayıtlara. Ne olsun mesela, nasıl olsun?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Vallahi, şimdi müdürün hangi şartlarda hareket ettiğini bilemiyorum ama mesela üniversite düzeyinde bu tür yatırım meselelerinde devletin koyduğu kurallar, ihale kurallarından tutun Sayıştayın uyguladığı şeylere

kadar o kadar sıkı ki, yani her an, her dakika yaptığınız bir iş için suistimalden sorguya çekilebilirsiniz para kazandırıyor bile olsanız. Hele bir de siyasete girmişseniz, bir de kötü bir iş yapmışsanız, arkadan dosyanızı açar. Yani siyaseten kötü dediğim şu: Siyasilerin beğenmediği veya iktidardaki partinin beğenmediği bir iş yaparsanız, iki gün sonra dosya da açılabilir. Türkiye Cumhuriyeti hep böyle gelmiş, böyle gidiyor, bugüne mahsus değil bu.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Parayı kullandırmamak için de ellerinden gelen her şeyi yapar Maliye biliyorsunuz.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Ben müdürlerin önünü açarım, inisiyatif almalarını sağlarım.

BAŞKAN – Müdür seçimleri için öneriniz var mı?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Onu bilemem, ama müdürlerin devamlı yönetim üzerinde eğitilmeleri gerekir ve performansı konan hedeflere göre ölçerim. Yani, parayı daha rahat kullanmasını sağlarım. Bunun arasında da veliden bağış topluyorsa varsın toplansın, ben ne diyeyim. Onu nasıl kullandığına bakın. Ne yaptı ona, kursağına mı gitti, gitmedi mi?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bağış olarak toplansın, ben aynı fikirdeyim.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Nasıl toplandı, bir de kendi suistimal etti mi?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Ben sizinle büyük açıklıkla paylaşıyorum tecrübelerimi, inşallah... Üstün yeteneklileri pek konuşmuyoruz.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Evet, bizim konuya dönersek...

BAŞKAN – Ama Hocam, bunların hepsi bizim konu içinde.

Şimdi, bakın, bir okul içinde bir şey tasavvur edeceksek, okul müdüründen farklı bir şey tasavvur edemiyorum. Bir projeyi okulda yürüteceksem, orada benim üstün zekâlı, lider kabiliyeti olan... Şimdi, okulda bir tek deha, bir tek üstün zekâlı çocuğumuz var, o bir şey yapacak okulda, onun performansını ölçmek için bir proje yürütecek ama ekip arkadaşlarıyla çalışacak, yani yalnız çalışmayacak bir öğretmenlerle çalışacak. O bir çocuk için, o proje için para geliyorsa, işte okul müdürü. Yani bu girdiğimiz yerler çok konumuzdan uzak değil ama yine de her daldığımızda toplamak lazım, çünkü nereye gittiğimiz belli olmuyor gerçekten.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Devlet şunu yapabilir, bu tür teşvik için okullara bütçe tahsis edebilir, çok büyük bir para da olmayabilir o.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Proje bazında teşvik verebilir.

BAŞKAN – Mesela bu önemli bir başlık, bu Anadolu'da gezindiğim okullarda, adamın parası dolu. Biliyorsunuz -burada yok şimdi- Mustafa Beylerin Mardin'de başına gelenleri, çocuklar "Açım" dedi, adamın dünya kadar parası vardı, Ankara'ya döndürmüştü. Ben gidiyordum, çocukların perdesi yok, masası yok "Hocam, niye almıyorsun bunu" diyorum.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Bir kısmı da parasız değil, iş bilmezlikten oluyor.

BAŞKAN – Tabii tabii, bu çok güzel, parasızlıkla iş bilmezlik arasında maalesef böyle gidip geliyor.

Ödeneklerde... Akmıyor musluk, yapmıyor. "Hocam yaptırırsana şunu, niye yaptırmıyorsun?" "Ödenek yok bununla ilgili" diyor.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ödenek artırmayı da bir maharet sayıyor.

BAŞKAN – Hayır, Hocam, para dolu. "Musluk" yazan ödenek yokmuş. "Ben haram yemem, ceddin cibini diyetim bunu öder." "Hocam, musluk takacaksın." Şimdi, beyne bakar mısınız, bu adam bir okul yönetiyor!

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – İşte, bu üniversite bütçelerinde de problemdir, en büyük problemidir. Paran vardır ama o fasılda değildir, öbür fasıldadır, oradan oraya aktarma yapmaya kalkarsın aylar geçer üstünden.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Hayır, rektörlüğe ilk gittik, hanım geldi tuvaleti pis gördü, dedi ki: "Burası ne?" "Vimimiz yok" dediler, yanında da CİF vardı.

BAŞKAN – Okul bütçelerine, ARGE bütçesi, bu çocukların yöneteceği, böyle bir başlık önerelim mi?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Her okul olması gerekir mi? Biraz olsun da... O modeli aslında tartışalım, mesela yedi gün, bilmem yirmi dört saat ne yapmalı, ne yapmamalıyı aslında tartışalım, bugünün konusu değil ama.

BAŞKAN – Başlıklarımızdan birisi tartışma önümüzdeki toplantıda.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Yani oraya para gerekmeden yapılabilecek şeyleri hepimiz üretebiliriz, benim de aklımda bazı şeyler var, bunu ayrı bir konuda tartışabiliriz yani.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – İlla para gerekmez onun için.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Şimdi, iş bilmezlik çok, yani o müdürün elindeki bütçeler nasıl diye bakmak lazım, bazıları da korkuyor kullanmıyor, Sayıştay denetimiymi, şuydu buydu filan diyor.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – İş bilmezlik, iş sevmelik, gönül vererek yapmamak, heyecan duymamak mesleği sevmemek.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Hedeflere göre nasıl harcamış o parayı ona bakarız.

BAŞKAN – Buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Bir de başka bir yönü var, okulda müdürler, tamam, öğrencilerden bağış ya da velilerden toplansın diyoruz ama o okulun da onları harcayacak, işte personel ihtiyacının olmaması lazım, badana boya yaptırma veya çatıları tamir ettirme gibi ihtiyaçlarının da olmaması lazım ki, gelen parayı ya da velilerden topladığı parayı çocukların gelişimi için, projeleri için harcayabilsin. Genellikle veliden toplanan paralar bu amaçla kullanılıyor, personelin maaşı ödeniyor mesela.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Çok güzel bir konu, müsaade eder misiniz.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Tabii, buyurun.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Başka tarafından anlatayım size onu.

Ben hâlâ Vehbi Koç Vakfının Yönetim Kurulu üyesiyim. Vehbi Koç Vakfı neden şikâyetçidir en çok biliyor musunuz en çok? Bina yaptırırlar, Vehbi Bey'in adını verirler, ondan sonra aradan iki sene geçer "Tuvaletim kırık, bilmem nerem pis, buraya devamlı bağış yap." Bundan bütün bağışçılar şikâyetçidir Millî Eğitime verdikleri binalarda, çünkü müdür orayı yönetemez, müdürleri de sık sık değiştirirler, bazen iyi müdür gelir şikâyet daha az olur, bazen bir müdür gelir yönetemez orayı. Hatta o kadar ki, bize ERG'ye teklif geldi bir ara, dediler ki: "Biz okul yapalım -TAV yaptı, Sabancı Vakfı yaptı, ondan sonra ENKA yaptı- Siz yönetin burayı, devletle anlaşalım."

Şimdi, o da mali olarak şey değil, çünkü öyle bir okul yapılacaksa, o okulun bir ENKA; bir Koç okulu olamaz, ucuz olması lazım, yani affordable dedikleri, yani herkesin, düşük gelirli vatandaşın çocuğunu o okula gönderebilmesi lazım, onun da sübvansane edilebilmesi lazım. Biz İbrahim Betil Okulunda filan çok çalıştık onun üzerinde, hatta Nimet Hanım'a da teklif götürüldü, devlet ne kadar verir böyle bir şeye diye. Çünkü, o zaman ne oluyor? O zaman yönetimi çok rahatlıyor okulun. Eğer öyle bir yönetim yapıyorsanız, bu özel sektör okulu gibi yönetilebiliyor. O zaman da o problemler olmuyor veya daha az oluyor, olmuyor diye bir şey yok. Charter school dedikleri formül.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – O şu formül: Şimdi, böyle bir şey geliştiriliyor ya, devlet öğrenci başına yapmış olduğu harcamayı özel okula veriyor, onun fazlasını...

BAŞKAN – Yok ama şu anda öyle bir uygulama.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Başlıyor.

BAŞKAN – Ne zaman?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Organize sanayi bölgesi çıkacak, o torbada var.

BAŞKAN – Torbada mı geliyor?

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Var öyle bir şey galiba.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Organize sanayi bölgelerinde mesleki teknik lise yapacaklar, devlet öğrenci başına yaptığı meslek lisesindeki harcamanın 1,5 katını verecek, öğrenci de para ödeyecek. O zaman ben de yönetim yani onu o kadar rahat imkânlarla. Böyle bir proje geliyor, bu, bundan sonra açılacak özel okullara da benzeri uygulamanın yapılabileceğinin de işaretini veren bir düzenleme olacak.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – O yönetim işini rahatlatır.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Yönetimi rahatlatır ama başka açılardan da tartışmaları başka yerlere taşır.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Yani, illaki yönetilecek diye bir iddia yok da yönetimin üstündeki sıkıntıları azaltır.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Tabii, işte sizin dediğiniz, anlattığınız konuyla ilgili onun için ben bu örneği verdim.

BAŞKAN – Sayın Halıcı, buyurun.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Efendim, her konu bizim konuyla ilgili de, benim...

BAŞKAN – Tamam, sen bizi döndür oraya, bir mahzuru yok yani.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Bizim tam konumuzla ilgili, bir konuşma sırasında tam o an giremediğim için şimdi eklemek istiyorum. Şimdi, aslında genel eğitim sistemimizde ne istiyoruz, yani, bütün insanlar iyi olsun, ahlaklı olsun, fiziki

bakımdan da, akıl bakımından da her bakımdan iyi insanlar olsun isteriz etrafımızda ama hani zeki ve yetenekli gençleri veya öğrencileri konuştuğumuz zaman, onların kibirli olma, durumu veya benzeri sıkıntılarını, ailelerini kastetmiyorum ama kendilerinden kaynaklı bazı olumsuz özelliklerinin bizim bu yaklaşımlarımızla ilişkilendirilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Yani zeki insanların arasında kibirli de olabilir, kıskançlar olabilir, rekabeti iyi yapmayıp düşmanca rekabet içerisinde olanlar olabilir. Yani ahlaki değerlere sahip olmalarını bütün insanların nasıl istiyor isek zeki insanlardan da ahlaklı olmalarını, etik değerlere uymalarını bekleriz, onlar için gene eğitim sistemimizde ne tür olanaklar veya kanallar yaratılacaksa yaratılsın isteriz, ama bunu direkt zeki insanlarda görülen bir problem...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Öyle söylenmedi ama. Onu yaratmayalım dendi. O “üstünüm” duygusunu yaratacak ortam hazırlamayalım dedi.

BAŞKAN – Mutsuzluk ifadesi oldu ya. Mutsuzluk, etrafı iletişim kuramama, çok söylenilen bir şey bu, doğru da bir şey, kuramıyor etrafı ilişki ve mutsuz. “Ben çünkü çok üstünüm...”

Ben şöyle sordum soruyu: Bu bir kibir mi, yoksa bir şey mi diye sordum, yani ikisinden hangisi diye sordum.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ben de diyorum ki eğer bir çocuk hakikaten çok üstünse çok üstün olmasından dolayı da bunu bizim çok hoş karşılamayacağımız bir biçimde ifade ediyor ise de o onun sorunudur. Yani bunu önlemeye dönük bir şey bizim konumuz olmaması gerekir. Biz üstün yeteneklilerin, üstün zekâlıların bulunması, eğitilmesi veya desteklenmesine dönük bir çaba içerisinde olmalıyız. Bunlardan bir kısmı hakikaten belki bizim onlardan hoşlanmayacağımız derecede kibirli davranışlar içerisinde olabilirler ama işte dünya çapında...

BAŞKAN – Ama, ona Hoca şöyle cevap verdi: “Halkın içinde olur, ayrıştırmadan eğitimin içinde yetişirse o kibri taşımazlar.” dedi, bence doğru bir öneri.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Taşımazlar değil de, yani olma olasılıkları daha az.

BAŞKAN – Az olur, tabii, herkes kadar olur en azından.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ve onun getirdiği mutsuzluk... Yani konu burada mutsuzluktu.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Dün bir arkadaş diyordu, bu ayrıştırma ve özel muamele psikopatlar da yetiştirir diyorlardı ki, doğrudur.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ben de diyorum ki, diğer alanlarda nasıl fiziki olarak mesela kas kuvveti iyi olması da insanların istenir, onlar içerisinde de eğer çok kuvvetli birisiyle o da kendini çok kibirli görebilir veyahut fiziki olarak çok güzel olan bir insan... Dolayısıyla, her alanda olduğu için biz bu zeki ve yetenekli insanlar açısından bunu bir risk faktörü olarak görüp de değerlendirmemizi, yani çok tali bir konu olduğunu hissediyorum, onu söylemek istedim.

BAŞKAN – Doğru haklısınız.

Peki, çok teşekkür ediyorum

Benim oylamaya sunacağım bir önerim var, Komisyonun çalışma süresinin uzatılması kararlarının alınmasını teklif ediyorum. Komisyon, çalışmalarına 5 Nisan 2012’de başlamış ve üç aylık çalışma süresinin sonuna yaklaşmış bulunmaktadır. Üç aylık süre Meclisin tatile girmemesi hâlinde 5 Temmuzda dolmaktadır. Bu sebeple süre uzatımına ilişkin karar almamız gerekmektedir. Kararı dağıttık, herkes okudu.

Okunan kararın alınmasını Komisyona teklif ediyorum: Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiş ve önerge doğrultusunda karar alınmıştır.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ne kadar uzadı?

BAŞKAN – Bir ay.

Hocam, çok teşekkür ederiz, güzel bir sohbet oldu.

PROF. DR. ÜSTÜN ERGÜDER – Ben teşekkür ederim, sağ olun, benim için büyük bir zevkti, konuştuk.

BAŞKAN – Yine fırsat buldukça istişare etme...

Hocam, şunu özellikle rica ediyoruz, lütfen, çalıştığınız sivil hareketin içinde üstün yetenekli çocuklar özel başlık hâlinde olsun, hatta önceleyerek, yani pozitif bir ayrımcılık yaparak bunu öncellemenizi sizden rica ediyoruz.

Teşekkürler.